

PRIMORSKA BORBA

Leto III. — Štev. 11.

Ajdovščina, 15. marca 1947

Cena 4 jugolire — 8 metrolir.

Pripravimo se na pomladansko setev

Vključevanje oseh gospodarskih vej v gospodarski načrt zahteva, da si tudi naše kmetijstvo prisvoji trden načrt, da bo izpolnilo vse naloge, ki se postavljajo v zvezi z izvedbo gospodarskega plana. Kmetijstvo mora biti celotno, gospodarsko naše države iz tako imenovane anarhičnosti v trdno socialistično gospodarstvo.

Predosem moramo polagati veliko pozornost na pomladno setev, ki je mora biti odraz našega sistematičnega načrtnega dela. Razumljivo je, da se bomo morali v kmetijstvu boriti za zaostlost, ki je mnogo bolj očitna v kmetijstvu kot v industriji. Razlogi so jasni, zemlja je glede na pridelovanje razdrobljena, pri obdelavi se niso v celoti vključili stroji, kar jim kmet ne zaračuna. Te pomanjkljivosti ne dovoljujejo racionalne obdelave zemlje, prav zato jih mora načrtno gospodarstvo kolikor mogoče odpraviti. Predosem pa je izredno važna, da pridobimo kmeta, da se bo zaupno spoznal z načrtom in k izvajanju načrta pristopil. Pot, ki vodi do tega, je taka: Kmeta je treba pripraviti o pomenu naloge, ki jo mora odigrati kot pridelovalec in kakšna je njegova odgovornost pri reševanju gospodarskih problemov. Pojasnjevanje potrebe po načrtni obdelavi zemlje morajo z vso odgovornostjo prezeči množične organizacije na vasi, ki naj vzporedno z ukrepi naše ljudske oblasti vršijo ostro agitacijo in propagando, da prepričajo kmečke množice, kakšne so dolžnosti kmeta in kakšne koristi bo imel od izpolnitve plana.

Kot kmečki proizvajalci moramo imeti, preden se lotimo izvajanja načrta, pred očmi sledeče postavke: Jasno nam mora biti, kaj bomo proizvajali, kako bomo načrtno proizvajali in za koga. Čim nam bodo ta vprašanja popolnoma jasna, nam je izvedba načrta v kmetijstvu mogoča in bo tudi stoodstotno pozitivna.

Vstop v kmečko proizvodnjo je setev. Zato je treba v načrtu predvideti, kaj bomo posejali na določenem predelu, da bo najbolj racionalno. To je pri nas še težko vprašanje sprito razdrobljenosti posestev, kjer je kmet še tako navezan na svoje zaplate zemlje in prideluje izključno ose, kar je njemu potrebno. Dolej se je kmet sel sadijakov, v katero so ga sili prof. ljudski režimi. Ob tem dejstvu vidimo, kako zelo je potrebna preobnova naših kmetovalcev, da se bodo odločili za gojenje tiste kulture, ki v dotičnem kraju najbolj uspeva in zato tudi najbolj rodi. Tako se bodo celi kompleksi odločili po spoječnosti strukture zemlje za eno samo kulturo. Ljudska oblast pa je globoko zainteresirana, da zagotovi na eni strani kmetovalcem trg, na drugi strani pa ose, kar bo kmet potreboval. Kar rabi, bo po regulirani cenah kupil na trgu. S tem z gojenjem monokulture bo donosnost našega poljedelstva v celoti narasla, tako se v svojem referatu o gospodarskem načrtu izrazil na seji Glavnega odbora OF to. Miha Marinko. Velike važnosti za setev je tudi izbira semen, ker je naš namen pridelati čim več, selekcija pa je važen faktor za povišanje pridelka na posejani ploskvi.

Drugo vprašanje, kako bomo proizvajali, torej kako bomo setev in obdelovanje izvedli, je prav tako važno. Za uspešno rešitev tega vprašanja bomo morali odpraviti znani partikularizem, da bo gotovo območje, kot n. pr. upravno-administrativna celota KLO-ja, se odločilo za skupno obdelavo zemlje, kjer se bo po načrtu gojila gotova kultura. Nezaupanje do stroja mora predosem izginiti. Stroj je prijatelj kmetovalca, olajša mu delo, zmanjša obdelovalne stroške in sprosti delovno moč, ki bo industriji najbolj potrebna. Traktor mora na naše njive, strojno obdelovanje je bolj uspešno, hitreje in boljše kot ročna obdelava ali pa vprežna. Kjer koli je mogoče, je treba stopiti o slik s traktorskimi postajami in skleniti pogodbe. Kmetijsko ministrstvo je izdalo uredbi o obvezni obdelavi zemlje, ki ima namen zagotoviti smotno izrabo ose naše orne površine. Vsekraj mora izdelati načrt, ki ga sestavijo KLO-ji, o kolikor so kje druge, sodelujejo tudi te in prav tako kmetovalci. Tako bomo rešili vprašanje medsebojne pomoči na vasi in med vasi. Najbolj uspešna bo pomoč tam, kjer so kmetovalci združeni v raznih obdelovalnih združenjih, kajti prav za druge bodo odigrale pomembno vlogo in pripomogle največ k načrtnosti v kmetijstvu. V istem smislu jasno govori to. M. Marinko:

Naše poljedelstvo je na splošno še zelo nerentabilno. Manjkajoča delovna sila naj po možnosti, kjer koli je to mogoče, nadomesti stroj. V intenzivni in strojni obdelavi zemlje bomo morali še veliko napredovati. Na malih parcelah je uporaba stroja sededa otežena. Priporočati bo treba tako obliko

zadruga, da bodo kmetje združeno najemali stroje za skupno obdelavo. Če se bodo kmetje med seboj sporazumeli, da posejejo določene komplekse nivo z isto kulturo, bo ta strojna obdelava lažja, bolj smotrna in rentabilna. Stroj in zadruga bosta prinesla tudi več načrtnosti v poljedelstvo.

Tretje vprašanje, ki je iste važnosti kot že nakazani vprašanja, je, za koga bomo proizvajali, ali kdo bo imel od tega koristi. To bo naš kmetovalec, ki spremlja razvoj dogodkov in iz časa časa domovinske vojne dalje in je poučen o namenu in potrebi načrtnega obdelovanja, o celoti razuma in si znal tudi pravilno tolačiti. Ljudska oblast, ki je specifična za državo delovnih ljudi, ne more nikdar ukreniti nič takega, kar bi ljudskim množicam in njih interesom bilo nasprotno ali se z njimi križalo. Prepričati se moramo z zavestjo, da delamo za skupnost, torej tudi zase, ker smo kot delovni ljudje člen skupnosti. Svojo nalogo moramo izpolniti dosledno, ker to pričakuje od nas naša mlada republika, država novega tipa, ki ne pozna izkoriščanja človeka po človeku. Kmetovalec, ki mora biti seznanjen s petletnim gospodarskim načrtom, mora vedeti, da je dolžnost kmetovalcev prehraniti industrijo. Le na ta način, če bo delavstvo dobro preskrbljeno, bo mogla država postaviti težko industrijo kot predpogoj socialističnega gospodarstva. Potrebe industrije in kmetovalca morajo doseči koordinacijo v vsakem pogledu, z jasnimi pojmi o medsebojni podpori ene in druge, bomo z vso vpeno in z vsemi silami delali načrtno in tako, da ne bo plan samo dosežen, temveč presežen. Če delamo za industrijskega delavca, delamo zase — ker delavec proizvajajo predmete za našo uporabo. Ako bi to prezrli, ako bi se držali nazadnjaške miselnosti pridelovati samo zase, bi to pomenilo o industriji, da naj tudi delavec proizvajalec le za svojo uporabo. Razumljivo je, da tako noben pameten človek ne presoja dela, kajti sicer bi delavci lahko obnemogli, kmetovalci pa bi hodili neobčeljeni in nepreskrbljeni. Povezanost med delavskimi množicami in kmečkimi pa nam daje jamstvo, da kot delovni ljudje izpolnimo vsak na svojem delovnem mestu svojo dolžnost, ker si z jasno zavestjo gradimo jutrišnjo veliko bodočnost. Gospodarski plan pa je pol, po kateri bomo najprej in z vso gotovostjo prišli do blagostanja.

S tem v zvezi, z izvedbo gospodarskega načrta in v zvezi z današnjo najbližjo nalogo našega kmetijstva — setevno kampanjo — se postavljajo pred našo Osvobodilno fronto, pred odbore ljudske oblasti gotove naloge, ki jih morajo kmetovalci-frontisti kot zavezni državljanji o celoti izpolniti. Z vso odgovornostjo moramo doseči, da bo obdelana vsa zemlja, ne sme biti koščka orne zemlje, ki bi ostal neuporabljen. Vsaka kršitev tega načela bi brez dvoma pomenila gospodarsko sabotažo in zaviranje naporov milijonske armade delovnih ljudi, ki s svojim požrtvovalnim delom in v tempu tekmovalnosti ustvarjajo dobro. Tu mora delovati budnost in prepričati je treba nepravilne postopke poidevcev. Zakoni in uredbi, ki jih je izdala naša ljudska oblast, niso slučajno izdani in bodo z vso ostrino tolkli tistega, ki bi gospodarski načrt hote ali ne hote prezrl.

Predpriprave za setev obstojajo v nabavi semen, ki morajo biti pravčasno nabavljena. Ni vseeno, kakšna so semena, to vedo kmetovalci sami. Od semen je močno odvisen pridelek in njegova kakovost. Med pridelki se bo moral kmetovalec, kjer so tla ugodna, oprijeti gojenja industrijskih rastlin, ker jih rabi naša industrija (lan, konoplja, sladkorna pesa) oljarice. Porast pridelovanja teh poljščin mora iti vzporedno z rastjo zmogljivosti naše predelovalne industrije. Pri izvedbi tega načela bo kmetovalec prav tako dokazal razumevanje za potrebe. Semena, ki jih kmet sam nima, mu bo preskrbelo državno podjetje po nabavno-prodajnih združenjih. V največji meri primanjkujejo ona semena, ki smo jih doslej dobivali iz inozemstva (trava in krmlina semena) in ki jih moramo pretirano plačevati. Stremeli bomo osekdar za tem, da se bomo o tem pogledu osamosvojili s pomočjo načrtnega semenogojstva. Razdeljevanje semen se mora izvršiti pravično, pod nadzorom množičnih organizacij in KLO-jev. Tako bo preprečena vsaka spekulacija s semeni, kopičenje zalog in zadoščeno bo vsem našim potrebam.

Pri našem delu, naj bo to tudi pri izvedbi spomladanske setevne načrta, naša budnost ne sme popustiti. Vodili bomo neizprosno boj proti vsem, ki bi radi s kmečko proizvodnjo spekulirali. Tisti, ki odseljujejo načrtno obdelovanje, ki šepčejo proti združenju, ki govorijo, da bo zemlja kmetu odzeta,

Silen polet množic v Slov. Primorju je največja manifestacija našega ljudstva ob priključitvi

Po končani vojni proti fašizmu, po doletitvi mirovne konference, kjer bo naše vprašanje dokončno rešeno, je naše ljudstvo združilo vse svoje sile, da pred vsem svetom jasno pokaže voljo celotnega prebivalstva, ki zahteva takojšnjo priključitev k Jugoslaviji. Ljudske množice so javno na svojstven način manifestirale zahteve stotisočev delovnih ljudi. Manifestirali smo od prvega trenutka tako, da smo sledili napotilu maršala Tita; to se pravi, da smo se z vsemi silami lotili dela in graditve domovine v prepričanju, da bomo tako najpopolnejše dokazali svojo zahtevo po priključitvi. Delali smo v prepričanju, da delamo za skupno domovino, ki je zrasla iz solz trpljenja in boja ljudstva samega, da delamo zase. Prežeti z močno zavestjo, ki ima globoke korenine daleč v preteklosti in ki je v domovinski vojni vseh jugoslovanskih narodov dozorela, smo prevzeli velike obveznosti, ki nam jih nalaga skupnost in prav tako domovina, ki ji hočemo ustvariti trdno in srečno bodočnost.

Ljudstvo je v zmagi pravice bilo prepričano in s takim prepričanjem je gradilo. Povsod delo, požrtvovalno delo poidevcev, skupin, stotin, množic, vsega ljudstva. Svoje uspehe smo dajali Titu in domovini, torej smo delali zase, ker nam Tito in domovina pomenita eno in isto. Res, da smo pričeli skoraj praznih rok in v plemeniti borbi za uresničenje priključitve k materi Jugoslaviji smo v vztrajni tekmi razvijali nov način dela, ki ga lahko poraja samo nov duh, novo življenje in ki ga zmoroja samo delovni ljudje v državah, kjer odloča ljudstvo.

Tekmovanje se je vršilo za tekmovalcem. Osvobodilna fronta je usmerila neizčrpen tok energije in ljubezni do svobode v oblikovanje trdnih gospodarskih temeljev, s katerimi smo hoteli stopiti ob priključitvi v isti tempo življenja, kakor valovi v Ljudski republiki Sloveniji in po vseh ostalih republikah nove Jugoslavije. V tekmovalstvu smo izrazili vse, kar smo v sebi čutili do naroda, do predragocenih žrtev, ki so v domovinski vojni ustvarjale preostanek življenja vredno bodočnost. Za vsako delo smo vedno položili temeljite obravnave, z enim in istim prepričanjem izražanim v paroli: »Za domovino, za Tita, za Jugoslavijo«. Samo ponavljali bi milijonske številke delovnih dni in ur, prispevkov in uspehov delovnih akcij, o katerih smo ob zaključku kampanje poročali. Kakor so si tekmovalci sledili, tako so se večala tudi naša izkušnja, kar dokazuje porast uspehov, ki so zabeleženi v »prvomajskem«, nato »Titovem« in slednjem v tekmovalstvu »za priključitev«.

Upravičeno smo ponosni, da smo v borbi za priključitev ustvarjali bogastvo, ki se še in še krepi, ustvarjali z odločno voljo, da smo za novo Jugoslavijo pripravljali storiti vse in da se ne ustrašimo nobenih naporov, nobenih žrtev. Voda nas je misel, da moramo očistiti sledove žalostne preteklosti in trpljenja. Na svoji zemlji smo pričeli ustvarjati bogat vrt, ki bo bogato rodil nam vrtnarjem. Ruševine nam bodo ostale samo še v spominu na veličastno dobo, ko smo pričeli graditi skupno z jugoslovanskimi narodi in bratsko oporo vseh slovanskih narodov, posebno z oporo za ščitnice malih narodov in prvobornilce za svobodo Sovjetske zveze, največkratnejšo in najdragocenejšo zgradbo — bodočnost. V borbi za priključitev hočemo doseči prenehanje do korenin in izgrajena domovina nam bo postala tako največkratnejši in najlepši spomenik naše časa.

Z globokim razumevanjem smo sledili herojski borbi Jugoslavije in njenih predstavnikov na različnih konferencah, kjer je bilo govora o naši usodi. Z brezmejnjam zaupanjem smo spremljali delo tovariša Edvarda Kardelja, ki je zastopal z jasno in načelno politiko interese nas, ki smo se že v domovinski vojni odločili

ki so vedno polni raznih obrekovanj, vsi tisti so sovražniki skupnosti, ker razdirajo napore stotisočev in milijonov. Med kmetovalci predosem nasprotujejo novemu gospodarskemu sistemu oni, ki svoje zemlje sami niso obdelovali in so bili oddisni najemniki delavcev. Tem se pozicije lomijo, oprijemljejo se zadnje bilke samo, da bi se naprej lahko žvižali od dela drugih. Proti vsem takim bomo lored vodili neizprosno borbo, ker so to sovražniki naše gospodarske zmage in potemtakem sovražniki delovnega ljudstva.

Kmetovalci pa bodo z dobro organiziranimi pripravami za letošnji setev pokazali razumevanje borbe za gospodarsko osamosvojitve naše mlade države, ker so jo tudi oni sami pomagali požrtvovalno graditi in setev sama bo pokazala, da naš kmetovalec zaupno stopa v prvo petletko.

Naš sistem planskega gospodarstva je tak, da obenem vključuje v korist celote interese vsake republike, vsakega resorja, vsake glavne uprave, vsake tovarne, vsakega okraja in kraja, vsake organizacije in posameznika.

M. MARINKO

za življenje v Jugoslaviji. Ljudstvo v Slovenskem Primorju se jasno zaveda uspehov, ki so bili doseženi pri mirovni pogajanjih, ve tudi, da je bilo storjeno vse, da se priključi celotno naše primorsko ozemlje, in ve tudi to, da je naši deželi povzročena krivica — delo imperialističnih nasprotnikov, ki nočejo utrjevanja ljudske oblasti in so zmagi ljudstva nenaklonjeni. Vendar je uspeh trdega boja za zeleno mizo, ki smo ga podprli z vso patriotično zavestjo mi sami, velik. Meja je premaknjena daleč tja na zapad od stare meje in predstavljajo zmagi našega ljudstva in našega boja, predstavljajo kljub vsemu uspeh, čeprav je še vedno krivica in ne ustreza niti našim zahtevam, še manj pa žrtvam, ki so za osvoboditev teh predelov naše zemlje padle. Stotisoči smo osvobodjeni, vendar v svojem veselju ne bomo nikoli pozabili, da nam je bila storjena krivica in da bomo v bodočnosti storili vse, da se ta krivica popravi.

Dokaz, da je to naša dolžnost, da se moramo proti storjeni krivici še boriti, je ta, da se ljudstvo v predelih, ki Jugoslovanci ne bodo pripadali po mirovni dohoditvi, razvija borba se naprej, da se utrjuje fronta antifašističnih in demokratičnih množic. Celu Furlani vidijo edino rešitev v Jugoslaviji, da ne omenjamo goristiški Brd, Krasa in Tržica, ki bo do deljen Italiji.

Cona B je pod pokroviteljstvom ljudske armade nemoten živel in razvijala delavnost do najvišjih meja. Ljudska oblast je prišla do popolnega izraza in se je gradila vzporedno z uspehi na gospodarskem polju. Veliko delo so opravili KLO-ji, kot osnovni forumi ljudske oblasti pri utrjevanju pridobitev in pri izgradnji gospodarskega sektorja. Njihovi nadrejeni forumi, Okrajni ljudski odbori so kot žarišča novega življenja in zdravih odnosov urejali gospodarsko kot tudi vse ostalo življenje svojega okraja. Ljudska volja je zadobila pravo veljavo, olitve, na podlagi katerih se je sestavljala upravni aparat, so pokazale, kako ljudstvo premišljeno zbira najboljše iz svoje srede, da bi jim zaupalo velike odgovornosti. Ljudski poslanci pa so na svojih zasedanjih kot zastopniki ljudstva dali jasno sliko, kako ljudstvo prispeva za novi čas in kako je pripravljeno storiti vse, da se tempo novega življenja še pospeši. Predlogi ljudskih poslancev, ki so bili natančno preštudirani, so ustvarili naredbe in zakone v korist delovnega človeka, in prav po tem lahko sodimo, da smo si sposobni kot delovni ljudje sami urejati življenje in to varno in kar je poglavitno — pravično — za vse tiste, ki so pošteno in domovino ljubijo. Še bi lahko govorili o manifestacijah našega ljudstva. Spomniti se moramo, kaj je doživela mednarodna komisija za časa svojega bivanja, in ostalo nam bo za vedno v spominu, na kak veličasten način je slednja, pa še tako oddaljena gorska vasica izpričala svoje zahteve. Prav tako je naše delo na kulturno-prosvetnem polju skoz in skoz nosilo pečat naših zahtev. Nastopi, proslave, parade so prikazovale moč ljudskih množic in moč njihovega dela v skrbi, da se dostojno pripravimo za največji trenutek — za priključitev.

Tovarne, podjetja so se razmahnila v novem ritmu. Pri strojih stoji delavec, ki jim streže z jasno zavestjo, da so mu prijetelj, da z njimi ustvarja nov utrip. Postavljanje norm, pristop k akordnemu delu, tekmovalna kolektivov, zviševanje produktivnosti, vse to je priča, kako se pripravljamo.

V coni B, kjer smo imeli ljudsko oblast in so bili izpolnjeni vsi pogoji za dvigovanje blagostanja širokih množic delovnih ljudi, so množice storile vse kar je bilo v njihovi moči.

Popolnoma drugače se je pripravljala na priključitev cona A, kjer so bili pogoji bistveno različni. Ljudska oblast je kmalu po prihodu Angloamerikancev izgubila pravni značaj in je bila ukinjena z odlokom št. 11. Vseposvods so ob podpori okupacijskih vojaških oblasti pričeli dvigati glave fašistični in neofašistični elementi, prežeti s šovinizmom in z mentaliteto, ki jo je gojil režim rimske justice. Dovoljeval se je teror nad antifašisti, dovoljevali so se napadi na ustanove, atentati, uboji, ropi in nasilja. Zločinska policija, kot agenti imperialističnih in reakcionarnih krogov so vršili posele rabljev. Streljali so v neoborožene in mirne množice, zapirali so nedolžne in jih obsojali, sodelovali in se bratili s tolovaji in banditi. Zločinsko postopanje odgovornih okupacijskih oblasti je povsem dokazano in tudi dobro razumemo, zakaj so vse to počeli. To je bil boj proti oblasti in pravicam delovnega človeka, za ohranitev izkoriščevalskega sistema, ki ga imperializem tako forsira in podpira.

Dogajali so se zločini, ves svet ve o njih, naštetih so bili v tisočih resolucijah in odposlani na različne merodajne forume. Toda ljudstvo se je za priključitev borilo, nastopalo je golih rok proti bajonetom, uveljavljalo svojo voljo in izvršilo herojska dejanja v borbi za svoje pravice.

Ko so sovražniki ljudstva, anglo-ameriški imperialisti, reakcionarji, fašisti in šovinisti spoznali, da bodo predel cone prišli po pogodbi pod Jugoslavijo, so hoteli storiti še zadnje dejanje, ki bi naj škodilo ljudstvu. Prešli so od tolovajskih napadov k ropanju ljudske imovine. Hotelo so deželo gospodarsko uničiti, odpeljati stroje in naprave, ki bi lahko ljudstvu koristile. Pričela se je borba za stroje, ki je spet pokazala naše delovne množice kot heroje v obrambi svoje ljudske imovine, o kateri sme odločati samo tisti človek, ki je s svojim delom to imovino zgradil, se zanjo znojil in trdo delal z žuljavimi rokami. Armada delavcev je s svojimi pleči zaslonila stroje. Pulj je dal prve žrtve. Delavska kri je namočila tlak pred poslopji, odkoder so sovražniki delavcev odnašali ljudsko imovino pod zaščito nasajenih bajonetov. V Soški dolini so zločinci poizkušali storiti isto. Delavci v tovarni cementa v Anhemov so podvojili straže. Na vprašanje, ali bi dovolili odvažanje »nekaterih« strojnih delov, so odgovorili samo v enem stavku: »Pričnite, če hočete ustvariti drugi Pulj!«. Zločinci niso uspeli, ustrašili so se pred odločnostjo delavstva, ki se z vso ljubeznijo in požrtvovalnostjo pripravljajo za priključitev in hoče domovini izročiti stroje, ki bodo ustvarjali dobro. Še višje ob Soči so junaki branili centrale in električne naprave v Ajbi in Doblarju, prav tako na Kobariškem. Ne morejo dovoliti, da bi se okristili s plodovi ustvarjalcev zločinskih elementov.

Pripravljajo se za priključitev. Nestropno sprašujejo, kdaj bo napočil veliki dan, še uro bi radi vedeli in kar gorijo, kadar se o tem slavnostnem dnevu pogovarjajo. V Brdih so odločni kot za časa borbe. Pripravljeni so prezeči nesmiselno potegnjeno mejo, ki jim seka prometne zveze. To jih ne skrbi. Na velikem zborovanju je nastopil človek iz ljudstva in dejal: »Zahtevamo čimprejšnjo rešitev; nas ne preseneča neumno postavljena meja. Če bo treba, si bomo Brici zvrtili predor skozi Sabotin, da se bomo povezali z dolino Soče. V ljudski državi bo tudi to mogoče.« Naj bodo to danes samo besede, toda preprost poštenjak je izrazil misli vseh poštenih ljudi, ki v priključitvi upravičeno gledajo vse možnosti, da se bo njih življenje reguliralo pravilno in da bodo pripravljeni s svojim delom premostiti vse zapreke. Dekleta, ki nestropno čakajo cvetočih vej, da bi okrasila domove, rade povedo: »Lepa je pomlad v Brdih, toda prava pomlad bo šele tedaj, ko bomo prosti tujcev za vselej.« V soški dolini modroje gospodar, ko gleda penice se valove Soče: »Tudi tebi bo lažje in še bolj sinja boš tekla, ko pride me Jugoslavija.«

Priključitev se bliža. Razpoloženje naših množic je priprava na veliki dan, naše delo in uspehi pa končni obračun borbe za priključitev. Natančno pa vemo, da so se nazadnjaške sile v svetu, ki jih vodi zločinski imperializem in svetovna reakcija, trudile z vso silo preprečiti odločni plaz volje širokih množic. Najle so si neštete agente, organizirale svoje ekspoziture v borbo proti priključitvi. Pod raznimi pretevezami so zbirali podpise, prišepetavali, kaj se bo vse zgodilo, blatili so ljudsko oblast, strahili ljudi s terorjem in ne vem s čim še vse. Delo agentov pa je bilo neplodno, šumenje z bankovci je ponehalo, nade so padle v vodo. Odkod vemo to? Sami smo to videli, razkrinkavali smo dosledno protiljudske elemente, ožigovali jih na tribunah ljudske kritike, strgali smo z njih svetohliske maske in jih pokazali v pravi luči, izkoriščevalce ocenili in obsodili pred javnostjo, tako da je bilo delo teh podlih izmečkov kmalu jasno. V kolikor pa se je ta agentura udeleževala pod okriljem angloameriške sodelstveske, vprašajte jo, kako je z njenim delom in kako se počuti. Z izdajalci svojega lastnega naroda, z garjeviimi prodanci je ljudstvo končalo, ker je politično zrelo, patriotično in ljubi svobodo nad vse.

Pred nami je priključitev. Seznanjamo se z velikimi nalogami, ki nas čakajo. Vključili se bomo v gospodarski načrt. Skupno z ostalimi jugoslovanskimi narodi z ljudsko oblastjo zavarovani in utrjeni bomo vodili skupno domovino v svet resnične svobode, enakopravnosti in bratstva, kjer je delovni človek gospodar in kjer izkoriščanje ni poznano.

Krvav zločin nad člani OF za Slov. Koroško v Celovcu

Z ogorčenjem in odporom je naše ljudstvo sprejelo prve vesti o strašnem zločinu pobesnele reakcije v Celovcu. Devet težko ranjenih borev za naše nacionalne pravice na Koroškem je zopet moralo preliti kri samo zaradi tega, ker mednarodne imperialistične klake, povezane z zagrizenimi avstrijskimi nacisti in reakcionarji nočejo, da bi se del slovenskega naroda združil s svojimi krvnimi brati. Prav v trenutku, ko je koroško ljudstvo na svojem pokrajinskem zasedanju zopet dalo duška svoji volji in ko se je tudi v Moskvi za zeleno mizo začela reševati usoda zibelke slovenskega naroda — Koroške, prav v tem trenutku ni reakcija našla drugega argumenta proti ljudstvu, kot — masakren s kamionom. Ta tragični dogodek, ki se uvršča v dolgo vrsto sličnih zločinov

v Trstu in Julijski krajini, je znova v strahotni luči razkril pred nami, kakšne razmere danes vladajo v Avstriji. Plodovi politike angleških okupacijskih oblasti in njihovega toleriranja nacističnih žandarjev, 500.000 fašističnih emigrantov itd., so začeli zoreti.

Toda moti se fašistična reakcija, če misli, da bo s takimi obrabljenimi metodami kolonialnega zastraševanja zlomila veličastni polet ljudstva Slovenske Koroške. Nasilje še bolj strne vrste ljudstva, seže globlje v srca, še jasnejša bo pred njim veličina ciljev, za katere se bori. In tak je tudi odgovor zrelega in preizkušenega ljudstva slovenske Koroške ter vseh narodov FLRJ na najnovejši, najtežji zločin reakcije na Koroškem po zloumu hitlerjevkega fašističnega vojnega stroja.

POTEK ZLOČINA

Po zasedanju Pokrajinskega plenuma OF v Celovcu, ki se je končalo ob 13. uri, so se delegati pričeli v manjših skupinah razhajati po mestu.

Skupina kakih dvajset delegatov, med katerimi je bilo precej tovarišev, je pojoč partizanske pesmi stopala po desni strani St. Veiterstrasse in prišla na most preko Gline, 600–700 metrov od poslopja, kjer se je vršilo zasedanje. Tedaj je za njimi z veliko brzino privozil angleški tovorni avto. Čeprav je cesta dovolj široka in je bila v danem trenutku popolnoma prosta, se je šofer z vso brzino zalezel v skupino delegatov na mostu, z naglim manevrom avto zaustavil, ga obrnil za 90 stopinj in pri tem v loku zagrabil vso gručo ljudi. Ne meneč se za krike žrtv in zgražanje očividcev je šofer naglo pričel obračati avto in pri tem še enkrat brutalno pregazil žrtve.

Navzoči, ki jih kolesa avtomobila niso dosegla, so skušali zaustaviti avto, toda niso uspeli doseči šoferjeve kabine, ker bi jih sicer avto zmečkal ob ograji mostu. Po izvršenem zločinu je šofer angleškega tovornega avtomobila z vso naglico odpeljal in zginit v smeri, odkoder je prišel. Pri tem pa je avto še eno izmed žrtv, tovarišico Štefko Cudermanovo, vlekel za lase kakih dvajset metrov po cesti za seboj.

Na kraju zločina je obležalo devet težko ranjenih žrtv, nekaj med njimi jih visi med življenjem in smrtjo. Imena žrtv so naslednja: Kuhar Helena, koroška partizanka, predsednica Pokrajinskega odbora AFŽ in mati štirih otrok, Cuderman Štefka, Černe Albertina, Mak Mica, Mak Pavla, Rulič Marija, Kakelj Maks, Schüttelkopf Mihail in Zitterer Lipej. Zlasti težko je zdravstveno stanje Cuderman Štefke, ki ima poškodovano lobo in je dobila težke notranje poškodbe. Vse navedene žrtve so znani aktivisti Osvobodilne Fronte na Slovenskem Koroškem.

Vse okoliščine in pričevanja očividcev dokazujejo, da gre za dobro premišljen in vnaprej pripravljen zločin nad predstavniki koroških Slovencev, ne pa za kako prometno nesrečo, kakor skuša to prikazati organ avstrijske socialdemokratske stranke »Die Neue Zeit« in drugi reakcionarni avstrijski listi. Široka in popolnoma prosta cesta, velika brzina, s katero je zavozil angleški tovorni avto v skupino delegatov, nagel in preuranjen obrat na mostu, ponovno zverinsko pregazanje žrtv in nagel pobjeg, vse to so dejstva, ki potrjujejo, da imamo opravka z eno najpodernejših terorističnih akcij nad protifašisti na Slovenskem Koroškem.

Avstrijski policisti so vse dopolne stražili poslopje, kjer je bilo zasedanje Pokrajinskega plenuma OF, toda nihče

NA PREDVEČER KONFERENCE V MOSKVI JE TOLMINSKO LJUDSTVO SKUPNO Z OKOLIŠKIM PRIREDILO MANIFESTACIJO Z ZAHTEVO, DA SE SLOVENSKA KOROŠKA PRIKLJUČI K JUGOSLAVIJI

Redkokdaj je bila v Tolmini tako veličastna in mogočna manifestacija. Spontana ogromna udeležba je pokazala, kako je partizanska borba ozko povezala vse Slovence. Spojilo jih je skupno trpljenje, skupna borba in končno skupna zmaga.

Ze dolgo pred napovedanim časom se je zbrala nad tisoč-glava množica — Tolmin ima samo 900 prebivalcev — na Trgu 1. maja. Ob svitu številnih bakelj je spregovoril z balkona sindikalnega doma tov. Ljubo Podlipiec, ki je v krepkih besedah prikazal povezanost ljudstva Slovenskega Primorja s koroškimi. Naglasil je, da bo primorsko ljudstvo s tekmovalnim delom v okviru naše petletke najbolj koristilo slovenski skupnosti.

Po nagovoru se je razvil sprevod ob svitu bakelj, ki je šel po glavnih ulicah Tolmina in nato krenil v dvorano Ljudskega odra, kjer se je vršila slavnostna akademija za Koroško.

Tolminska dvorana Ljudskega odra je največja v Slovenskem Primorju. In vendar ni dala prostora vsem manifestantom. Bila je natrpana do zadnjega kotička. Ljudje so zasedli tudi čakalnico in stopnišče.

Za uvod je igral orkester koračnico. Ko se je zastor dvignil, so ljudje zastrmeli. Oder je bil umetniško prirejen, okrašen z državni in sindikalnimi zastavami. V ozadiju je bila umetniška sli-

ka kneževskega kamna na Gosposvetem polju in nad njim naslikana mavrica v slovenskih barvah. Naš neumorni tovariš Kogej je prekosil samega sebe s tako ureditvijo odra. Sledil je slavnostni govor tov. Kresta Kacafure.

Govornika je navdušeno ljudstvo šestokrat prekinilo, posebno, ko je govoril o naši veliki zaveznički Sovjetski Zvezi, o partizanskih brigadah, o novi Jugoslaviji in o novi Gorici, ki jo bomo zgradili z našimi lastnimi močmi. Po končanem govoru so vzklicali koroškim bratom in zahtevali njih priključitev k Titovi Jugoslaviji.

Ko se je navdušenje malo pogojevalo, so pevci in pevke gimnazije zapele koroške narodne pesmi v zboru, nato so sledile razne točke, solo-petje, dueti in recitacije. Smotno organizirana režijska žela ogromen uspeh. Po teh točkah je bila prečitana spomenica, naslovljena na PNOO za Koroško, in brzojavka maršalu Titu. Z nepopisnim navdušenjem so prisotni odobrili spomenico in brzojav. Spomenica je umetniško delo našega tovariša Kogejja.

Nato je zapel tolminski zbor »Himno tolminskih puntarjev« in zaključil uspelo akademijo z državno himno.

Tolminsko ljudstvo je s to manifestacijo pokazalo svojo veliko ljubezen do koroških bratov, ki se morajo še boriti za svojo svobodo. Tolminsko ljudstvo je priseglo, da bo stalo v tej borbi trdno ob strani koroških bratov.

nišnico, je šofer ne meneč se za klice navzočih brezbrizno zaloputnil vrata in zdrvel dalje. Istočasno, ko se je izvršil ta gnusni zločin, je na drugem mestu pripeljal mimo skupine delegatov, ki so pričakovali tramvaj, drug angleški tovorni avto. Šofer v angleški uniformi je odprl vrata avtomobila in izvažalno pljunil na skupino antifašistov.

Podla teroristična akcija nad predstavniki koroških Slovencev ponovno postavlja na laž avstrijske uradne kroge, ki trde, da je koroškimi Slovincem zamerjena popolna enakopravnost in da je Avstrija očiščena nacistov. Ta zločin nasprotno z vso silo obtožuje avstrijske uradne kroge, ki favorizirajo na Slovenskem Koroškem nacistične elemente in z vsemi sredstvi skušajo zavirati borbo koroških Slovencev za priključitev k FLRJ. Taki teroristični zločini nikakor ne morejo preplasti zavednih koroških Slovencev, ampak jih obratno še bolj prepričujejo o resničnih namelih avstrijskih uradnih krogov. Po drugi strani pa dokazuje sedanji zločin tudi slabost in besno onemoglost avstrijske reakcije, ki se za dosego svojih temnih ciljev poslužuje takih barbarskih sredstev.

Odgovornost za ta zločin pa pada v polni meri tudi na angleške okupacijske oblasti, ki doslej v ničemer niso dokazale, da bi imele namen likvidirati nacistične elemente v svoji okupacijski coni. Nasprotno, znano je, da se na Koroškem svobodno kretajo vojni zločinci, kvililingi in fašistični elementi in da so mnogi izmed njih celo v službi pri angleških okupacijskih oblasteh. Nečloveško in pobalinsko obnašanje šoferjev angleškega »jeepa« ter tovrnega avtomobila pač dovolj jasno osvetljujejo zadržanje angleških okupacijskih oblasti do koroških Slovencev in njihovih predstavnikov, pa četudi se te oblasti vselej ponašajo s trditvijo, da branijo demokracijo.

Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško je ob tem gnusnem zločinu poslal protestni brzojavki Zavezniškemu kontrolnemu svetu za Avstrijo na Dunaj in konferenci Sveta zunanjih ministrov v Moskvi z zahtevo, da se preneha s politiko ščitenja fašističnih zločincev in preganjanja koroških Slovencev.

DELO ANKETNE KOMISIJE V GRČIJI SPREMLJA NEZASLIŠAN TEROR MONARHOFASISTOV

Grška vlada laže - fašisti pa stopnjujejo z zločini

Na seji anketne komisije je bil odkrit in dokazan eden največjih falzifikatov, ki se ga je poslužila grška monarhofašistična vlada v lažnih obtožbah proti Jugoslaviji.

Jugoslov. predstavnik Josip Djerđa je pred anketno komisijo navedel tako močne in očitne dokaze, da je bil grški predstavnik skupno s svojimi zaščitniki popolnoma brez moči, ne da bi skušal braniti tisto, kar je v svojih prejšnjih razlaganjih tako »kategorično« izjavil.

Po izjavi Josipa Djerđe o izmišljenih talcih, ki so jih, kakor je rečeno v lažnih obtožbah grške vlade, grški demokraci iz vrst Elasa baje »nasilno« odvabili v Jugoslavijo, je prošil za besedo Aleksis Kiru, ki svojega odgovora ni mogel podkrepiti z nobenim dokazom.

Nato je jugoslovanski delegat Josip Djerđa opozoril komisijo, da bo navedel dva konkretna primera, iz katerih je razvidno, da so imena »talcev« popolnoma izmišljena.

V seznamu »talcev, nasilno odvedenih v Jugoslavijo«, ki ga je predložil grški delegat anketni komisiji, sta med drugimi tudi imeni:

1. Paligeros Dimitrios, star 48 let, doma iz Aten v ulici Nigritis. »Elas« ga je ubil 20. decembra 1944.

2. Tambanoglu Andreas, star 26 let, doma iz Aten v ulici Nea Spaghia 4. »Elas« ga je ubil 2. decembra 1944.

»Dovolite mi, da vam prečitam,« je dejal Josip Djerđa, »uradno poročilo organov grške oblasti odnosno sodne zdravniške komisije mesta Aten o identifikaciji trupel umrlih državljanov v Atenah med 8. decembrom 1944 in 10. oktobrom 1945.«

Na seznamu na drugi strani omenjenega poročila stoji dobesedno: »Paligeros Dimitrios, star 48 let, doma iz Aten v ulici Nigritis, najden 9. oktobra mrtev za vojno akademijo v Atenah. Na strani 12 (seznam »A«) je omenjenega poročila pa je zapisano: Tambanoglu Andreas, star 26 let, doma iz Aten v ulici Nea Spaghia 4, najden mrtev 18. marca 1945 v ulici Nea Spaghia št. 16 na posestvu državljana Kakaniasa.

Navajam vam samo ta dva konkretna primera. V kratkem bomo predložili tudi vse ostale podatke. Zaenkrat se zadovoljujem s tem, da ugotovim pred anketno komisijo novo nedostojnost grškega delegata.

Še enkrat hočem poudariti, da sloni na podobnih falzifikatih celotno proti FLRJ organizirano izživanje.

Po izjavi Josipa Djerđe, ki je močno vplivala na vse navzoče, je prošil za besedo grški delegat in izjavil, da bi rad videl original omenjenega poročila.

Nato je Josip Djerđa izjavil, da obrekuje grški delegat in grška vlada že mesece svoje sosedo, zlasti Jugoslavijo, na podlagi zelo sumljivih duplikatov in triplikatov brez vsakega originala in s pomočjo že bankrotiranih priči.

»Zato ne bom dal grškemu delegatu zadovoljstva, kajti on sam bi moral z originali dokazati svoja neodgovorna obrekovanja,« je izjavil Josip Djerđa. »Ob izdelavi poročila bom tedaj izročil anketni komisiji omenjene in vse ostale podatke.«

V zadnjih dneh so nadaljevale grške monarhofašistične oblasti z blokadami in aretacijami demokratičnih državljanov v Atenah. Policijske sile so blokirale predmestja in pregledale vsakega mimoidečega. Aretacije so izvajali tudi po stanovanjih, pisarnah in na ulicah. Zvečer so preiskali policijski organi na trgu Gizi vse prisotne in aretirali kakih 10 oseb. Število novih aretirancev ni znano. Neznan je tudi njihova usoda. Aretacije so se razširile tudi na predmestja Aten ter ostala mesta.

Pri Aspropirgu so aretirali 27 oseb, ki jih bodo internirali. V Tripolisu so aretirali kakih 100 demokratično usmerjenih državljanov. Aretacije so izvedli tudi v Volosu.

Aretacije 571 demokratično usmerjenih državljanov, ki so jih aretirali brez obtožbe in razprave, so povzročile nezadovoljstvo ne samo demokratičnega prebivalstva Aten, ampak tudi samih nacionalistov, ki trdijo, da so povzročili ti obupni ukrepi monarhofašističnih oblasti to, da se je obrnil ves grški narod proti današnjemu stanju in monarhofašističnemu režimu.

Poročajo tudi, da so se pričele množične operacije na območju Sirnua tudi

PROGLAS PLENUMA OSVOBODILNE FRONTE ZA SOVENSKO KOROŠKO

Slovenci! Slovenke!

Stojimo tik pred novimi zgodovinskimi dogodki, ki jih bo prinesla konferenca v Moskvi. Odločalo se bo tudi vprašanje osvoboditve koroških Slovencev. Kakor je bila v času vojne Osvobodilna fronta naša edina organizacija za borbo proti fašizmu, tako so tudi danes vse svobodoljubne sile koroških Slovencev združene v njej. Tudi v sedanji borbi prihaja do izraza globoka in neomajna zvestoba koroških Slovencev do Osvobodilne fronte, ki predstavlja izraz borbenega hrepenenja po svobodi.

V svoji odločni borbi za združitev vsega slovenskega naroda Osvobodilna fronta ni odstopila v najtežjih časih in ne bo odstopila nikdar. Ona bo vztrajno in neomajno izvrševala oporoko junaških borev, padlih za svobodo Slovenske Koroške.

Plenum Osvobodilne fronte je potrdil pravilnost te poti in ponovno kliče vsem koroškim Slovincem: »Vsi v to borbo za priključitev k FLRJ!« Samo v Jugoslaviji vidimo koroški Slovenci resnično osvoboditev in trdno jamstvo boljše bodočnosti. Ta velika borba za našo svobodo je naša največja naloga, za katero bomo nekoč dajali odgovor pred kasnejšimi rodovi.

Zavedamo se, da smo dovolj močni za tako veliko borbo. Zavedamo se, da je naša borba pravična. Zavedamo se, da smo del zmagovite Titove Jugoslavije in da je na naši strani močna Sovjetska zveza in podpora vseh ostalih demokratičnih sil. Nikdar več ne bomo podlegli tujemu imperializmu. Nočemo več živeti kot sužnji na naši zemlji! Prekaljeni v partizanski borbi, si bomo sami ustvarjali svobodno življenje, življenje srečnih in ponosnih ljudi, državljanov Titove Jugoslavije!

S priključitvijo k FLRJ hočemo doseči poleg jamstva za naš narodni ostanek tudi izpolnitev naših nacionalnih težej, življenjskih interesov delovnega ljudstva. Vemo, da so veliki revolucionarni dogodki v Jugoslaviji postavili življenje na nove temelje. Oblast delovnega ljudstva in novo gospodarstvo, ki se razvija v socializmu, daje delovnim množicam nove Jugoslavije velike nade za bodočnost. Najodločneje odklanjamo in zavračamo vsako klevetniško in hujskasko propagando proti novi Jugoslaviji. Ta propaganda izvira iz vrst narodnih izdajalcev, vojnih zločincev in emigrantov iz Jugoslavije ter njihovih mednarodnih reakcionarnih zaščitnikov. Za ljudi, kot je vojni zločinec kaplan Janežič ter druge izvrške slovenskega naroda, ni prostora pri nas na koroški zemlji. Zahtevamo, da se vsi ti zločinski elementi odstranijo iz javnih služb in zroče ljudskim sodiščem FLRJ. Koroški Slovenci ne morejo do teh ljudi čutiti ničesar drugega kot prezir.

Nacistični in reakcionarni krogi hočejo ponovno razplamteti nacionalno sovražstvo. Koroški Slovenci bomo ostali zvesti čuvarji tradicionalnih pridobitev narodnoosvobodilne borbe — misli, enotnosti z resničnim demokratičnim avstrijskim prebivalstvom.

Odbori Osvobodilne fronte morajo polagati največjo pažnjo na organizacijsko izgradnjo. Predstavljalci morajo s svojim delom samostojno in iznajdljivo vodstvo. Vsem množičnim organizacijam morajo nuditi največjo pomoč. Duha osvobodilne borbe morajo narodne organizacije ponesti med najširše množice. Vsi se moramo zavedati, da smo borci velike narodne skupnosti. To je častno poslanstvo, s katerim se lahko primerja le zgodovinsko delo naših junakov v boju proti fašizmu in delo največjih svobodoljubnih duhov preteklosti. Vsi se moramo zavedati, da smo ponosni na našo z orožjem izvojevano zmago, ki nam daje moralno moč v borbi za naše pravice. Otrsteti se moramo vseh ostankov mračne, nevesele preteklosti.

Z borbo za svobodo, za boljše življenje korakajmo samozavestno naprej v lepše dni!

Naj živi pravična borba koroških Slovencev!

Naj živi Slovenska Koroška v novi Titovi Jugoslaviji!

Celovec, 7. marca 1947.

Karl Prušnik, l. r.: sekretar.

Dr. Petek, l. r.: predsednik.

Komemoracija za žrtvama civilne policije v Šklednju

Dne 10. t. m. popoldne je prebivalstvo tržaškega predmestja Šklednja priredilo komemoracijo žrtvam civilnih policistov Giovanni Genzo in Bonifacia Giorgia. Zaprte so bile vse trgovine in lokali ter razobešene zastave z žalnim trakom. Komemoracija je bila pred cerkvijo na trgu, kjer sta bila 10. marca 1946. leta od civilnih policistov ustreljena Genzova in Bonifacio, ki sta z ostalimi domačini branila zastavo, izobešeno na cerkvenem zvoniku.

Konferenca v Moskvi pričela

Moskovska konferenca, ki se je udeležujejo sovjetski zunanji minister Molotov, francoski zunanji minister Georges Bidault, angleški zunanji minister Ernest Bevin in ameriški zunanji minister Marshall, se je že pričela. Ministri zasedajo v štirinadstropnem »Domu letalcev« in so sklenili, da bodo imeli dnevno dve seji, istočasno pa bodo zasedali tudi namestniki zunanjih ministrov, ki nadaljujejo z delom, v kolikor ga niso končali v Londonu.

Ministri so se že lotili prve točke dnevnega reda, to je obravnavanja poročila, ki ga je pripravil Kontrolni svet za Nemčijo. Ker je poročilo zelo obsežno,

so po naročilu zunanjih ministrov namestniki predlagali, da se iz tega poročila prouče naslednja vprašanja: demilitarizacija, denacifikacija in demokratizacija Nemčije; vprašanja v zvezi s političnim, gospodarskim in finančnim položajem Nemčije pod upravo štirih velesil, vojna odškodnina, vprašanje vzpostavitve osrednjih upravnih ustanov ter vprašanja oblike in delokroga začasnih političnih organizacij v Nemčiji in slednjič vprašanje razseljenih oseb v Nemčiji.

Zunanji ministri so potrdili sklep Kontrolnega sveta za Nemčijo o likvidaciji pruske države.

Viačeslav Molotov, zunanji minister ZSSR Ernest Bevin, zun. minister Vel. Britanije

George Marshall, ameriški zun. minister Georges Bidault, francoski zun. minister

BORBA ZA IZVEDBO PETLETKE

Glavna naloga, ki stoji pred nami, je naš načrt: kako čim boljše in čim prej vpeljati sistem načrtovanja v vse panoge našega gospodarstva in gospodariti po načrtu

Vse sile je treba usmeriti v temeljito izobrazbo ljudskih množic

Pred dnevi je bil sklican kongres Ljudske prosvete, ki se bo vršil v prihodnjih dneh v Ljubljani. Kaj to pomeni? To pomeni, da stoji vsa naša ljudska prosveta z vsem svojim množičnim aktivom pred velikimi nalogami, katere od nje zahteva že sam po sebi petletni gospodarski načrt in katere je pred ljudske prosvetarje postavil glavni odbor Osvobodilne fronte Slovenije. Danes je torej naloga vseh ljudskoprosvetnih delavcev, da se temeljito pripravijo na ta delovni

Mladina posega v razpravljanje o vseh važnih problemih, ki bodo pri izvedbi petletke odločilni. Mladinka diskutira na prvem plenarnem sestanku LMS novo formiranega Goriškega okraja.

kongres. Kakšne oblike bodo zajele priprave? Ena stvar so tehnične priprave, ki bodo dokončno organizacijsko strnile naše ljudskoprosvetne vrste, iz katerih bodo izvoljeni delegati za kongres. Jasno je, da je temu treba posvetiti mnogo pozornosti, ker bodo ti delegati v bodoče imeli nalogo dajati našim terenskim ljudsko-prosvetnim družinam in aktivom to, kar bodo na kongresu pridobili.

Poleg tega pa se z vso resnostjo postavlja pri nas osebina priprava na kongres, ki mora temeljiti na globokem razumevanju današnjih nalog naše ljudske prosvete. To je stvar, ki mora dokončno široko odpreti vrata ljudsko izobraževalnemu delu med našimi množicami. Pri tej nalogi je treba seveda dobro vedeti, da je njena glavna dolžnost z vzgojnim progresivnim izobraževalnim delom uspeti vključiti vse delovne sile, da bodo sposobne zavestno graditi socializem, to je tisto družbeno obliko, ki edina prinaša dokončno iztrganje delovnih množic iz kapitalističnega kaosa in njegovih roparskih družbenih odnosov. To svojo nalogo pa naši ljudsko izobraževalni sveti, aktivisti, krožki in družine morejo rešiti samo, če se v celoti vključijo v to konkretno pravi?

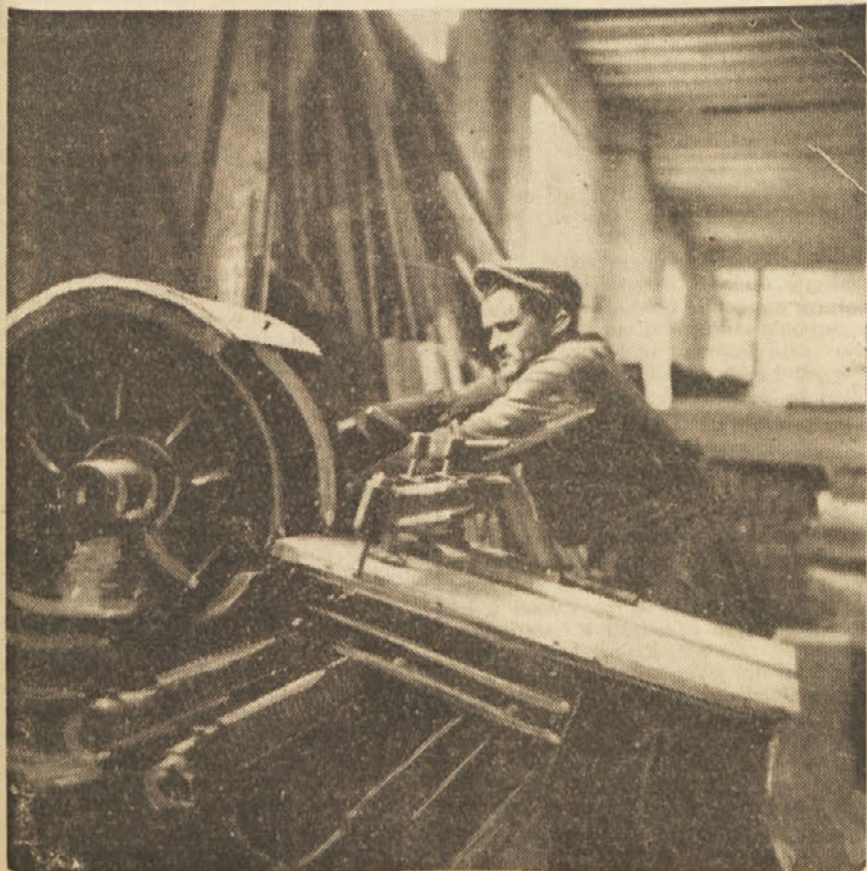
V izobraževalnem delu je treba osekakor odločneje kreniti na pot učenja naših ljudi, da se bodo znali orientirati v dnevnih proble-

kateri žive. Tako na primer je treba našim delovnim kmetom organizirati mnogo pestnejše bralne krožke, na katerih bodo razčistili vse nejasnosti okrog zadrug, h katerim danes pristopajo. Naj študirajo na-

Žene pozorno sledijo predavanju, ki jih seznanja z načrtnim gospodarstvom, in spoznavajo, kakšne naloge bo moral izpolniti v petletki naš kmetovalec.

ši ljudje po vaseh združne članke, naj spoznavajo plogo delovnega kmeta v socialistični državi, naj jim ne bo tuja zmaga sovjetskih kmetov in njihova soudeležba pri graditvi socialistične domovine itd.

S prosvetno-kulturnim delom se pečajo predvsem naši delovni ljudje. Tov. Ergaver Jože je eden izmed prvih članov pevskega zbora na žagi »Rizzatto«, toda tudi priden delavec.

Naj se pouče o vlogi strojev, naj spoznajo dobro našo zemljo, naj študirajo načine obdelovanja, naj razpravljajo o sistemu monokultur itd. Tudi v kulturno umetniškem delu je treba paziti, da ne bo uspešno droben buržuaznim kulaškim provokatorjem vsiljevati kmetom in delavcem uživaških limonad ali hlapčevskih zgodb, ki žalijo našega delovnega človeka, ampak naj delavci in kmetje igrajo ter pojo svoje borbene delavske pesmi. Delovnim ljudem je treba odpreti široko kritičnost v pogledu pogrevanja starih limonad, tako da bodo znali sami oceniti, da jih to demobilizira, da jih v današnjih časih utruja, oddaljuje od njihove patriotične dolžnosti, da je to naplaka, ki je danes orožje v rokah naših razrednih sovražnikov. Pri tem je treba še dalje, kjer koli se pojavijo negativne tendence, je treba iti do kraja. Dolžni smo namreč ugotoviti izvir teh tendenc in brez dooma se bomo vedno ustavili pri kakem kulaškem izkoriščevalcu ali agentu fašistične reakcije, katerim ni ošeč, da naši delovni ljudje nasmejani, uporni, nezlomljivi s silnim poletom ustvarjajo svojo lepšo bodočnost.

Dosedanje delo in napake ljudsko-izobraževalnih svetov

Naši ljudsko-izobraževalni sveti so se začeli porajati pod imenom prosvetnih svetov v drugi polovici lanskega leta in jih imamo do danes v vzhodnoprimer-skem okrožju organiziranih preko 170. Kakšna je glavna naloga naših ljud-

skoprosvetnih svetov? Ze iz vsega začetka so imeli ljudsko izobraževalni sveti nalogo povezati sto in stotine nastalih kulturno-prosvetnih družin, krožkov in aktivov naših množičnih organizacij, ki so predvsem živo rasli v času Titovega tekmovanja lanskega leta. Samo taka organizacijska povezava okrog ljudsko-prosvetnega organa Osvobodilne fronte je bila sposobna odpraviti pri vsej divji rasti kulturno-prosvetnih družin napačne tendence, ki so se pojavljale in so se izražale v nenačelnosti, v zanemarjanju izobraževalnega dela ter silnem poenostavljanju kulturno-umetniškega življenja. Zato so morali ljudsko izobraževalni sveti od svojega nastanka stremeti za tem, da ideološko poglobijo kulturno-prosvetno delo in da mu nakažejo jasno delovno perspektivo ter na ta način dokončno izčistijo vse malomeščanske buržuazne tendence v kulturno-prosvetnem delu, kjer koli bi skušale slednje prodirati na dan.

Ljudsko izobraževalni sveti so z ideološkim poglobljanjem brez dvoma udarili na prvo resno napako ljudsko-prosvetnega dela pri nas, ki se je izražala v enostranskem ljudsko-prosvetnem delu v samem kulturno-umetniškem življenju, ki zaradi nejasnosti včasih ni presegalo vrednosti najprimitivnejših mitingov izraza časa narodno osvobodilne borbe, ki so se vršili pod najtežjimi pogoji ali pa so te kulturno-umetniške prireditve padle na nivo plehkih malomeščanskih veselje.

Ze sama pojava ljudsko izobraževalnih svetov je bila bojna napoved tem napakam. Ljudsko izobraževalni sveti so začeli silno kampanjo za to, da dajo neštetim ljudsko-prosvetnim družinam, izobraževalnim krožkom, kulturno-umetniškim aktivom stalno obliko in tako odpravijo napačne tendence v ljudski prosveti, ko so nekateri smatrali, da je ljudsko-prosvetno delo za to, da omogoči zbiranje denarja v kakršne koli namene.

Na splošno so pri nas ljudsko izobraževalni sveti v pretežni večini dobro raz-

Dosegli smo že kvaliteto izbiri. Dramska skupina iz Ajdovščine pri uprizoritvi sovjetske trodejanke »Tuje dete«.

Kratkoma: vse sile je treba usmeriti v temeljito izobrazbo ljudskih množic. V pripravah na kongres je treba izmiliti vso gnilo vodo, kakor pravi tovariš Kardelj, kjer koli bi rada še zastrupljala naše ljudsko izobraževalno delo.

Naši ljudje že grade socializem. Naši ljudje ga grade uporno, ker vedo, da ustvarjajo zase, z ljudsko izobraževalnim delom pa jim je treba poglobiti njihovo zavest, še pojačati njihovo upornost, ki bo

slonela na ideološki jasnosti. Poleg tega pa moramo z ljudsko izobraževalnim delom ljudi tudi strokovno usposabljanje, vzgajati mojstre, strokovnjake. To se pravi, pripravljati se na delovni kongres ljudske prosvete, kar pa se obenem pravi, napraviti prve korake, to je prve zavestne in odločne korake v izobraževanju našega petletnega plana, ki je za nas vse državljane Titove Jugoslavije borbena delovna naloga najbližje dobe.

zumeli svojo nalogo in jo tudi v veliki meri uspešno izvrševali. Na splošno so znali organizacijsko strniti vse družine prosvetarjev naših množičnih organizacij. Na ta način so onemogočili, da bi se pod krinko kulturno-prosvetnega dela še naprej legalizirali v svojem političnem rovarstvu proti ljudstvu razni kulaški in profašistični elementi, ki so prvo divjo rast izrabili za to. Dobro so naši ljudsko izobraževalni sveti organizirali lani in letos teden naše knjige, ki je imel nalogo postaviti ljudske knjižnice in tako ustvariti predpogoje za progresivno izobraževalno delo. Dobremu razumevanju naloge, ki jih je Osvobodilna fronta dala organizaciji tednov za našo knjigo, je treba pripisati dejstvo, da so začeli naši ljudski prosvetarji z organiziranim izobraževalnim delom. Zlasti v nekaj mesecih nazaj so pri nas prosvetni sveti organizirali mnogo večernih krožkov, delavskih gimnazij, množičnih predavanj, bralnih skupin, ljudskih univerz in se tudi vsebinsko s temi približali problematiki naših ljudi.

Pri vsem tem delu pa so se vršile in se še vrše mnoge napake, ki slabe naše uspešno delo. Skorajda povsod se pojavlja prehitra samozadovoljnost, ki potem dovoljuje plehko improvizacijo, kar škodi ogromno uspehu in kvaliteti našega ljudsko-prosvetnega dela in ne zadošča zahtevnosti naših ljudi. Mnogo premalo so se naši ljudsko izobraževalni sveti od primera do primera v svojem okolju pobavili z domačo problematiko in so imeli preslaba ušesa za to, da bi v celoti razumeli, kaj je ljudem še nejasno in da bi jih na študijskih krožkih o teh stvareh poučili. Na primer, v neki vasi se pripravljajo ljudje na ustanovitev kmečko-produktivne zadruge, a jim je cela vrsta stvari nejasna, ljudsko izobraževalni svet pa organizira v tej vasi skupne bralne krožke knjige »Kako je človek postal velikan«. Brez dvoma je omenjena knjiga tudi potrebna, da jo naši ljudje preberemo, toda v tem danem primeru pa mora ljudsko izobraževalni svet razumeti, da je konkreten primer študij o zadrugah mnogo važnejši.

Naši prosvetarji si tudi še niso v celoti na jasnem o vlogi sindikatov pri našem ljudsko-prosvetnem delu. Imamo sicer agitke po podjetjih, delavske gimnazije, sindikalne študijske skupine, krožke za vaje, toda vse to še ne zadošča

Mladina se vzgaja s temeljitim študijem, ki ga vodijo izvežbani strokovnjaki.

Vajenci so naš bodoči strokovni kader, zato je treba posvetiti vso skrb njihovi vzgoji

Nj danes prvič iznešeno vprašanje vajencev — o tem se je že večkrat pisalo. »Ljudska pravica« je dne 26. februarja prinesla članek »Izvajamo doledno določbe zakona o vajencih«, kjer nas temeljito seznani s tem vprašanjem, posebno pa obravnava nedopustne napake, ki jih bo treba odpraviti, pokaže krivice in nepravilno postopanje z vajenci, ki predstavljajo naš bodoči strokovni kader. Kot takim jim moramo posvetiti vso pozornost. Takih primerov je nekaj tudi v našem okolišju.

Pravilna vzgoja vajencev je važen predpogoj za uspešno izvedbo petletnega gospodarskega načrta. Prav vajenci bodo v tej dobi postali kvalificirani delavci, strokovnjaki, ki bodo pri načrtu sodelovali. To je naš bodoči strokovni kader, ki bo postavljen pred odgovorne in težke naloge. Vzgoja teh mladih ljudi mora biti vestna, da bodo vzgojeni res v novem duhu in da se bodo zavestno oprijeli svojega dela, ki ga bodo ob danem trenutku predpostavile potrebe naše socialistične države. Predvsem so važni pri usposabljanju naših vajencev naslednji momenti: delovni čas, ki ne sme jemati vajencu telesne moči, plača, s katero se lahko vsaj delno vzdržuje, in še vsestranska možnost dobre strokovne izobrazbe. Ti važni momenti pa se v odnosu do vajencev najpogostejše niso izvajali.

V LRS se je izvršil popis o trajanju delovnega časa. Rezultati so pokazali naravnost strahotno preobremenjevanje vajencev in grobo izkoriščanje še nerazvite mladine. Ugotovitev kaže, da je bilo samo 22,0% pravilno zaposlenih z ozirom na delovni urnik. Kljub temu, da zakon o vajencih določa, da trajajo delovni čas za vajenca 8 ur in da je v teh 8 urah všteti tudi čas, ki ga učence porabi za strokovno šolo, je bilo ugotovljeno, da je preko 9000 vajencev delalo v različnih delavnicah od 50 do 80 ur tudi še več ur tedensko. Ista stvar je z mezdami. Po zakonu je določena mezza s posebnimi ozirom na druginjski razred. Podatki pa kažejo, da je veliko število vajencev premalo plačanih, ali pa sploh ni plačanih.

Primer grobe izkoriščanja vajencev imamo v Ajdovščini. Frizerski mojster Kokač Jožef ima svojo delavnico na Titovem trgu št. 9. Ima v roku 2 učenici, ki sta že čez eno leto sami in tudi sami izvršujeta obrt, brez kvalifikacije moči. Vajenka Kokač Adela prejema tedensko 600 do 700 lir plače. Opravlja pa delo samostojno. Mojster prihaja od časa do časa v lokal, sam sploh ne dela. Obe vajenki ga s svojim delom vzdržujeta, to se pravi, da vajenki dosledno izkoriščata v služnarske namene, medtem ko njegovo delo obsega čitanje dnevnega časopisa, od časa do časa pa tudi v salonu zadremije. Mnenje obiskovalcev-strank je tako, da sta vajenki zelo zmogni pri svojem delu, kar dokazuje vedno prvi dotok strank. Vsaki dan vršita nadurno delo, čeprav mojster nima za to potrebne dovoljenja, povrh vsega pa učenki za nadurno delo ne prejmeta nobene plače. Vajenki tudi nimata nikakega odmora, opravljata vsa dela sami, kot pometanje in pospravljanje. Povprečni dnevni zaslužek v salonu znaša 150 lir dnevno. Preračunano na mesec, z bomo plačo učenki, ki jo odrine, in stroški v salonu gredo v žep mojstra težki desetstotici, ne da bi pri tem sam kaj delal. Grobo preračunano, mu ostane 25.000 do 30.000 lir čistega. Mojster ima poleg tega še lastno hišo in majhno posestvo.

Merodnane oblasti bodo ta primer preiskale in na podlagi zakonov bodo brezvestnega mojstra poklicale na odgovor.

Drug tak primer, ki je tudi značilen, je primer Škvarč Ivana, krojaškega vajenca pri krojaču Poljšak Maksu, v Šturjah št. 47. Delodajalec je v tem primeru kril zakon o delovnem času, zakon o mezdah in plačah ter uredbo o socialnem zavarovanju. Vajenec dela po 9 ur dnevno. V letošnjem letu je prejel kot mezdo: v mesecu januarju 315 lir, februarju 300, za marec 150 lir, čeprav mora delodajalec vedeti, da predpisuje zakon o mezdah 14,85 na uro, ker je vajenec v stroki zaposlen nad 18 mesecev. Naravnost podlo pa je, da vajenec socialno sploh ni zavarovan, kar kaže, da se delodajalec za odredbe in zakone najmanj ne briga in da dela tako kot v času, ko so mojstri z vajenci počeli kar so hoteli. Seveda je tu vprašanje intervencije pristojnih forumov, ki morajo zadevo razjasniti in izkoriščanje vajenca v bodoče preprečiti.

Svojevrstno postopanje z vajencem pa je pokazal kovač Laznik Viljem v Sempasu, ki je vajenca enostavno napodil brez kakršne koli odpovedi.

Podobnih primerov nepravilnega postopanja z vajenci bi lahko še našli, a ti primeri naj bodo rešen opomin delodajalcem, da bodo spoštovali zakone, ki jih je izdala naša ljudska oblast in ki temeljijo na pridobitvah osvobodilnega boja.

Učenec, ki socialno ni zavarovan, je v primeru nesreče ali nezgode nezavarovan. Nezavarovani učenci so po večini taki, ki ne prejema plače, ker se zavarovanje po plači ravna. Dolžnost inspekcije dela je, da v takem primeru delodajalca ostro kaznuje, obenem pa morajo inspektorji paziti, da se zavarovalnina ne odteguje od plače, kar po zakonu ni upravičeno.

So primeri, da učenci iz strahu pred izgubo zaposlitve ne povedo resnice in slično.

Vprašanje vajencev, kot bodočih strokovnih delavcev, ki bodo soudeleženi pri ureditvi petletke, pa nam narekuje še druge naloge. Predvsem si moramo biti na jasnem, da je vladala doslej precejšnja nenačrtovitost v rekrutiranju novih vajencev. Povečini so rekrutacijo vodili slučajni, poznanstva in potrebe, le malo kje veselje in sposobnost za izvrševanje gotovega poklica. Godile so še druge napake. Tako je PAP (pokrajinski avtopodjetje) v Ajdovščini sprejel veliko večje število vajencev kakor obstoja možnost, da bi se lahko temeljito usposabljali pri delu. Skratka, rekrutirali so nadeževalno kar je popolnoma zgrešeno in nenačrtno.

Zaradi tega je usmerjanje vajencev v gotove poklice posebne važnosti, kjer se mora stori vse, da bodo stopili v gotovo stroko tisti, ki izpolnjujejo vse predpogoje za nadaljnji uspešen razvoj, ker samo tako si bomo zagotovili zdrav kader mladih strokovnjakov. Doslej se je pojavljala nekaka »bolezen« usmerjanja v mehanično stroko. Mnogi si mehaniko predstavljajo preveč nasplošno in ponesostavljeno. Predvsem gledajo končni cilj, ki naj bi bil šofiranje ali vodenje gotovih strokov. Izpogledujejo pa bistvo, da je treba stroj poznati do potankosti, da je stroj občutljiv in da poznavanje stroja in njegovo delovanje zahteva neizmerno in požrtvoval-

no razumevanje tehnike, posameznih delov in njihovih funkcij.

Da bi te napake, nenačrtnega izbiranja stroke preprečili, je treba izvesti učinkovite ukrepe, ki naj preprečijo nadaljnje nepravilnosti. Predvsem je potreben strokovni pouk. Državni in zadržni sektor bosta morala zaposlovati več moči, zlasti vajencev, ker se vajencem nudi ob večjih tehničnih sredstvih večja strokovna izobrazba. Vprašanje razmešanja in usmerjanja naše mladine, predvsem v tiste stroke, ki imajo največjo bodočnost, bodo morali z vso odgovornostjo reševati sindikati, posredništva dela in prav tako odbori LMS. Od primera do primera se mora pregledati, ali uživa vajenec vso skrb, voditi je treba najstrožjo kontrolo nad vzgojo v strokovnem pogledu in pomagati vajencem z organiziranjem raznih študijskih krožkov, večernih šol, tečajev, gimnazij itd. Politična vzgoja mora imeti pri vzgoji vajencev važno nalogo, da bodo namreč vajenci z jasno zavestjo gledali v bodočnost, oboroženi s teorijo Marksa in Lenina stopali na pozicije, kjer se bo odigravala bitka za gospodarsko zmago naših narodov. Vedno nam mora biti pred očmi, da so vajenci naš dragocen kapital, da bodo nadomestili v borbi padle tovariše-kvalificirane delavce in da bodo kot taki regulirali nov način gospodarstva.

Povečanje proizvodnosti dela bo pospešilo našo izgradnjo

Prehajamo v leto načrtnega gospodarstva. Od našega gospodarskega načrta zahtevamo, da bo reguliral proizvodnjo in potrošnjo, da bo zagotovil oskrbo industrije s surovinami, pogonskimi in pomožnimi sredstvi, poljedelstvo s semeni, umetnimi gnojili, orodjem in stroji, da bo surovine in material, v katerih smo deficitarni, načrtno razdelil na one sektorje, ki so po planu najpomembnejši, da bo izvedel pravično porazdelitev potrošnih dobrin med potrošnike. Od načrta pričakujemo nadalje, da nam bo prinesel elektrifikacijo, nove tovarne, melioracije, ojačenje vseh gospodarskih pozicij, dvig socialne in kulturne ravni prebivalstva z novimi šolami, stanovanji, kulturnimi ustanovami, vodovodi in podobno, in končno, da bo v celoti dovršena obnova porušenega podežela.

Bistveni del načrta je tedaj tudi nadaljnja izgradnja industrije, kmetijstva, kulturne in socialne ravni.

Za vse te nove investicije pa so potrebna finančna sredstva, potrebni so dodatni materiali, premog, les, cement, opeka, steklo, kovine itd., potrebne so dodatne surovine, ki jih bodo potrebovale nove tovarne, potrebne so nove delovne sile, novi tehnični in upravni kadri. Od kod bomo dobili vse to? Vse to nam bo dalo samo naše skupno delo, skupni napor, vse večja in večja produktivnost našega dela.

Produktivnost dela je tisto »magično« sredstvo, ki bo stavilo na razpolago dodatna finančna sredstva, ki bo povzročalo produkcijo deficitnih materialov, ki bo sprostito delovne sile za nova dela.

Finančna sredstva za obnovo in izgradnjo pritekajo iz skladov akumulacije, to je iz davka na promet proizvodov, iz amortizacijskih skladov in iz dobička državnih podjetij. Davek na promet proizvodov bo v absolutnih številkah tem večji, čim več bo proizvodov v prometu, čim višja bo tedaj proizvodnja in logično, čim višja bo produktivnost našega dela. Ko govorimo o dobičku državnih podjetij, tega dobička seveda ne smemo istovetiti z dobičkom, ki ga je v pogojih kapitalizma ustvarjal zasebni podjetnik. Dasi je izraz »dobiček« isti, kakor ga je uporabljala kapitalistična ekonomika, je vendar bistvo dobička v pogojih naše ljudske države popolnoma spremenjeno. Kapitalist si je ustvarjal dobiček z eksploatacijo dela svojih delavcev in nameščencev na ta način, da je večvrednost njihovega dela spravil v svoj žep, da je z izkoriščanjem tako imenovane rezervne mezza na nivo gole ohranitve življenja, da je lovil dobiček v konjunkturah na trgu, špekuliral na borzi. Dobitek naših državnih podjetij pa je načrten, pomeni razliko med načrtno ceno in med načrtnimi proizvodnimi stroški. Ta vnaprej določena razlika, ki se določa za vso vrsto podjetij hkrati s povprečkom do čim posamezna podjetja v doseganju razlik, zaradi različnih proizvodnih stroškov, služi državi za pokrivanje državnih in občedrženih izdatkov, predvsem pa za nadaljnjo izgradnjo gospodarstva. Ta razlika tedaj nima nič skupnega z eksploatacijskim dobičkom kapitalista.

Tu se ne bomo podrobneje bavili z načinom porazdelitve dobička poedinih podjetij, ki se deloma uporabi v podjetju samem za manjšo izpolnitve obrata, za nagajevanje udarnikov, gradnjo stanovanj, kulturnih in socialnih institucij, deloma pa služi za nadaljnjo izgradnjo novih objektov v obratu in občedrženju izgradnjo, ker bi to preseglo okvir tega članka.

Poudariti moramo nekaj: čim večja bo razlika med načrtno ceno in individualnimi stroški podjetja, tem hitrejši bo tempo in ritem naše izgradnje. To se pravi, čim nižji bodo proizvodni stroški za edinično proizvedeno, tem več bo na razpolago novih sredstev za nadaljnjo izgradnjo tovarn, stanovanj, bolnišnic, šol, tem večji bo seveda tudi delež dobička, ki služi neposredno delovnemu kolektivu v podjetju samem za dvig njegovega materialnega blagostanja (judarske nagrade itd.). Končno vplivajo proizvodni stro-

ški tudi n. določanje cen. Zniževanje proizvodnih stroškov pomeni tudi zniževanje cen in vodi v svoji posledici k dvigu realne mezza.

Stremeti moramo tedaj vsi k temu, da se proizvodni stroški čim bolj znižajo. Tudi kapitalist je k temu stremel, toda predvsem s pritiskom na mezza in na kmečke surovine, za nas pa je edina pot k znižanju proizvodnih stroškov v povečanju proizvodnosti dela.

Na proizvodne stroške močno vpliva tehnična oprema obrata; čim bolj je obrat tehnično izpolnjen, tem bolj racionalno dela, kakor pravimo, tem nižji so proizvodni stroški. Rekonstrukcije in racionalizacije bodo zato glavno sredstvo za znižanje proizvodnih stroškov, zlasti še ker nova podjetja ne bodo nastajala anarhično, po slučajnih kapricah in možnostih kapitalista, temveč se bodo plansko uklojevala v najbolj smoterno okolico z ozirom na pogoje, ki jih nudi narava, oddaljenost od surovin in potrošnih baz itd. Toda tudi ob obstoječih proizvodnih napravah se daje proizvodni stroški bistveno zmanjšati in proizvodnost dela povišati s pravilnim postavljanjem norm, pravilno organizacijo dela samega in delovnih mest, pravilno namestitvijo strojev, specializacijo v proizvodnji, izboljšanjem strokovnega znanja kadrov, izboljšano organizacijo upravne in prodajne službe, zlasti pa z izboljšano izrabo surovin, pogonskih sredstev, varčevanjem s pomožnimi materiali itd. Naj navedemo samo en primer. Naše žage izžagajo iz 1 m³ hlodovine 0,650 m³ desk. Izboljšanje norme rezanja za 5% bi pri izrezu 100.000 m³ hlodovine pomenilo dodatno pridobitev 1700 m³ desk v vrednosti 9.000.000 lir. V Jugoslaviji pa se letno izreže celo več milijonov m³ desk. Na ta način lahko državna podjetja samo z izboljševanjem norm za izrabo surovin dajo državi na razpolago na stotine in stotine milijonov dinarjev za nadaljnjo izgradnjo. Pa to še ni vse: prihranek na materialu pomeni tudi nove dodatne surovine za obrat novih tovarn itd.

Predpogoj za znižanje proizvodnih stroškov je ta, da proizvodne stroške točno poznamo. Ako izpustimo vprašanje amortizacijskih odpisov, obstojajo proizvodni stroški (v širšem smislu) iz stroškov za nabavo materiala in surovin, mezza ter upravnih in prodajnih stroškov. Nad temi stroški moramo voditi stalno in točno evidenco. To evidenco nam da lahko samo pravilno vodeno knjigovodstvo. Enotno knjigovodstvo je zato predpogoj za vsako računanje proizvodnih stroškov in norm. Na podlagi te evidence, ki nam jo nudi knjigovodstvo, lahko stalno kontroliramo pravilnost norm, bodisi delavnih norm, ki jamčijo za pravično nagajevanje opravljenega dela, po principu vsakemu po njegovem delu, bodisi norm o potrošnji materiala in surovin, ki omogočajo primerjavo istovrstnih obratov, odkrivanje napak v proizvodnem procesu, odstranjevanje nepotrebne trošenja in na tak način stalno izboljševanje norm.

Naše delo danes še ni posebno proizvodno. Ne samo zato, ker so obrati zastareli, ker nimamo moderne tehnične opreme, temveč tudi zato, ker je ponekod nepravilna organizacija dela, ker je pomanjkljivo naše strokovno znanje, ker bi se s sodelovanjem celotnega delovnega kolektiva v obratu lahko iznašale nove organizacijske oblike, izpolnili stroji itd. Zato si moramo vsi zavzeti rokave in začeti z izboljševanjem naše proizvodnosti dela, prispevati k racionalizaciji naših obratov (delavci jeseniških železnih), predvsem pa izboljševati svoje lastno strokovno znanje, svoje delovne sposobnosti. Tu je široko polje za udejstvovanje, ki bo dalo po vsej državi stotine milijonov dodatnih finančnih sredstev, za vse hitrejšo izgradnjo države, ki bo omogočilo prekoračenje načrta, ki bo dalo na tisoče ton prihranjenih surovin in materialov, sto in sto tisoče prihranjenih kilovatnih ur električne energije, ki bo privedlo do znižanja cen in naglega dviga splošnega blagostanja državljanov.

Elektrifikacija temeljni kamen nasega plana

Da bo elektrifikacija v naši državi res smotrna, to se pravi pravilno vključena v petletko, tako da bodo vsi ukrepi, načrti in delo skladni za vso državo, je glavni pogoj sodelovanje vseh čimitelev, organov za elektrifikacijo — ustanov, strokovnjakov in republiških podjetij. Nujna potreba tega sodelovanja je narekovala konferenco, ki je bila sklicana na pobudo federalne uprave za elektro-gospodarstvo Hrvatske v Zagrebu. T. konferenca so se udeležili zastopniki republiških podjetij in strokovnjakov iz vseh ljudskih republik.

Na konferenci so obravnavali vsa glavna vprašanja v zvezi z elektrifikacijo vse države. Tako so bile ugotovljene glavne, prve naloge, ki jih bomo morali izpolniti med petletko. Te naloge ne bodo nikakor lahke, saj naša država silno zastaja v pogledu elektrifikacije za večino evropskih držav. Dediščina stare Jugoslavije je v tem pogledu zelo žalostna.

Vedeti je treba, da so v naši državi velike pokrajine še povsem neelektrificirane. Poraba električnega toka je pri nas v primeri z drugimi naprednejšimi in zlasti industrijskimi državami zelo majhna. Pr nas je znašala poraba električne energije pred vojno po 66 kilovatnih ur (kWh) na prebivalca, na Norveškem pa 2760, v Kanadi 2464, v Švici 1643, na Švedskem 835 itd. V Jugoslaviji so številne zastarele male elektrarne z zmogljivostjo izpod 500 kW. Te elektrarne so zelo neracionalne ter prej pomejnjo oviro, kakor pospeševanje elektrifikacije. Pri nas tudi še ni električnih daljnovodov z visoko napetostjo, ki bi omogočili električno energijo prenašati na večje razdalje. V naši državi še ni elektrificiran niti en sam kilometer železnice. Velikanske rezerve vodnih sil so še skoraj povsem neizkoriščene. Te rezerve so tako velike, da bi lahko proizvajali celo več električne energije, kakor vsa Nemčija. Nimamo še tudi velikih kaloričnih elektrarn, če izvajamo velenjsko in trboveljsko, ki bi izkoriščale manjvredne premog, kakršnega ni mogoče uporabljati v industriji in ki ga ne kaže prevažati, saj prevoz bolj poraža to gorivo, kakor je v resnici vredno. Čakajo nas veliki napor, preden se bomo lahko vsaj približali stopnji elektrifikacije v Sovjetski zvezi. Medtem ko pri nas delavec lahko opravi v eni uri dela, ki znaša največ 0,25 kWh, je v ZSSR odpadlo na delovno uro delavca že leta 1935 2,4 kWh.

Naloge naše elektrifikacije so tem težavnejše, ker še nimamo razvite elektrotehnične industrije. Vedeti moramo namreč, da je stara Jugoslavija uvažala ves elektrotehnični material. Niti porcelanskih izolatorjev nismo izdelovali sami. O kakšni načrtni elektrifikaciji v stari Jugoslaviji seveda ni bilo mogoče niti govoriti. Sprito takšnih razmer je mednarodni kapital povsem zaslužil Jugoslavijo. Jugoslavija je spadala z vsem Balkanom pod monopolistično področje nemških koncernov — AEG in Siemens & Halske. Ta monopolistični kapital je povsem onemogočil razvoj domače električne industrije. Zaradi tega vlada tudi še zdaj takšna anarhija v tehničnem pogledu v našem elektro-gospodarstvu. To velja zlasti za različne napetosti daljnovodov.

Na konferenci v Zagrebu so posvetili temu vprašanju primerno pozornost. Nujno potrebna je standardizacija napetosti in tipizacija vodov za visoke in nizke napetosti. V zvezi s tem je potrebna seveda tudi tipizacija transformatorjev. V pogledu napetosti so zdaj velike razlike med posameznimi ljudskimi republikami. V Sloveniji so transformatorji razporejeni na vsakih 50 km, v Črni gori pa na 200 km. V Sloveniji so daljnovodi z napetostjo 35.000 voltov, na Hrvaškem pa 30.000 voltov. Zaradi tega ni mogoče de-

liti električne energije med posamezne ljudske republike. Elektrotehnične naprave, ki jih nujno potrebujemo za elektrifikacijo, bomo v doglednem času prejeli iz Sovjetske zveze in iz Češkoslovaške. Zato bomo morali upoštevati norme in teh državah. Oziroma pa se bomo morali tudi na sosedo, akaj električna energija lahko postane izvozno »blogo«. Vse to narekuje nujno standardizacijo.

V zvezi z glavnimi nalogami elektrifikacije pri nas je tudi vprašanje graditve čim cenejših daljnovodov. Potrebni bomo velike količine drogova za daljnovode. Vsiljuje se vprašanje, ali kaže uporabljati še vnaprej lesene drogove, ki jih je treba sorazmerno pogosto izmenjavati, če niso dobro impregnirani. Tudi v tem primeru bomo morali skrbno varčevati z lesom. Prejšnje čase so tu in tam uporabljali kostanjeve drogove, ki jih ni treba impregnirati, zato so pa zelo trpeli gozdovi, ki so jih marsikje povsem iztrebili. Na konferenci so nekateri strokovnjaki predlagali uporabo betonskih stebrov namesto lesenih drogova. Žal so še zdaj takšni stebri 3—4 krat dražji kakor leseni »rogovi. Toda upoštevati je treba, da za vzdrževanje betonskih stebrov ni prav za prav nobenih stroškov.

Na konferenci so se dotaknili tudi vprašanja žice za daljnovode. Ugotovili so, da je bakrena žica za naše potrebe zdaj še najprimernejša, čeprav ima aluminijasta žica z jeklenim jedrom nekatere prednosti.

V zvezi s prvimi deli v naši elektrifikaciji bo treba rešiti še številna druga vprašanja. Tako je posebno pomembno vprašanje uvedbe delovnih norm v elektro-gospodarstvu. Nič manj pomembno vprašanje ni, kako čim prej usposobiti kadre. Čim bolj bo treba tudi rešiti vprašanje tarife za električno energijo. O vseh teh vprašanjih so precej podrobno razpravljali na konferenci. Če jih pa niso mogli rešiti ob tej priliki, jih bodo nedvomno na naslednjih konferencah, ki jih bodo sklicevali po potrebi. Prva prihodnja konferenca bo od 25. do 27. aprila v Sloveniji.

Omeniti je treba še eno vprašanje, ki kaže nazorno, kako velikega pomena je elektrifikacija, ne le za nekatere panoge, temveč za vse. Tako ne more napredovati tudi kmetijstvo brez primerno razvite industrije. Zdjaj ujavamo čedalje bolj pospešeno stroje za obdelavo zemlje in za druga kmetijska dela. Večina kmečkega prebivalstva zdaj še ni deležna neposredno in posredno dobrobiti elektrifikacije. Neposredno koristi od elektrifikacije bo imelo podeželsko ljudstvo, ko bo lahko uporabljalo električno energijo ne le v gospodarstvu, temveč tudi pri raznih kmetijskih delih za pogon strojev. Stara Jugoslavija je uvažala kmetijske stroje in orodje iz raznih držav. Mnogo inventarja smo izgubili med vojno, med drugim 1500 traktorskih plugov, 495.890 plugov, 12.830 mlatilnic itd. Vse te izgube bo treba zdaj nadomestiti, razen tega pa bo seveda treba izdelati še mnogo več kmetijskih strojev, saj je kmetijstvo v naši državi marsikje še zelo primitivno. Strojna obdelava zemlje je nujno potrebna, zlasti v kmetijskih pokrajinah, kjer so bila veposestniška zemljišča razdeljena med kmete in ljudi, ki prej sploh niso imeli zemlje. Povečana proizvodnja strojev pa spet ni mogoča brez industrializacije in brez večje uporabe električne energije v industriji.

Iz tega je razvidno, kako je elektrifikacija najtesneje povezana z vsem gospodarstvom in gospodarsko problematiko v zvezi z našo petletko. Najsi razpravljamo o katerem koli gospodarskem vprašanju, povsod naletimo na elektrifikacijo ter sprevaidmo, da je treba čim prej izpolniti vse, ne le glavne naloge elektrifikacije v vsej državi.

PRVI PLENARNI SESTANEK MLADINE ZA GORIŠKO

Prvič po težki NOB se je mladina cone »A« svobodno sestala in združila z ostalo že osvobodeno mladino bivšega Grgarskega in Vipavskega okraja in tako skupno osnovala nov Goriški okraj.

Tako se je že v zgodnjih urah mladina v lepo okrašen dvorani zbrala in z veseljem in radostjo pričakovala pričetek plenuma. Ko je dvorano zasedlo 235 delegatov in nekaj gostov, je tov. Ljubko otvorila plenum in pozdravila navzoče, predvsem pa mladino iz cone »A« in nato predlagala dnevni red, ki je bil soglasno z navdušenjem sprejet. Plenum se je pričel ob 9. uri.

Prva točka dnevnega reda je bilo vprašanje »dela aktivov na vasi«, na drugi strani pa so bile nakazane nove naloge na vzgojno-kulturnem in fizikalnem polju, pri skupnem obdelovanju zemlje to je pri nižjih kmečko-produktivnih zadruhar, v večernih tečajih itd.

Po referatu se je zelo dobro razvijala diskusija. Prvi je govoril član okrajnega odbora OF tov. Benevol in v širšem obsegu prikazal veliko važnost, ki jo morajo imeti naše kmečko-produktivne zadruge v petletnem gospodarskem planu, in je kot primed navadel kmečko-produktivno zadruzo v Podragi, v kateri je vključena tudi naša mladina in z vso vsem sodeluje. Za njim se je oglasil k besedi eden mladinec te zadruge. Prikazal je težkoče, ki so bile pri ustanovitvi, in uspehe, ki jih danes zadruge dosega. Med drugim je tudi prikazal, kako mladinci v njej sodelujejo in imajo odgovorne funkcije. Ravno tako se je razvijala diskusija o fizikalnem in vzgojnem delu. Pričeti bo treba z novim sistemom dela, v katerem bo sleherni mladinec in mladinka sodeloval.

Ob 12. uri je bilo zasedanje prekinjeno in se je popoldne nadaljevalo. Prešli so k drugi točki dnevnega reda: gradnja mladinske proge Samac—Sarajevo. V

referatu je bil prikazan ekonomski pomen gradnje te proge kot predpogoj za izvedbo petletnega gospodarskega plana. Ravno tako so bile podane organizacijske osnove, kako bo mladina odhajala in koliko je bilo odšlo. Ob zaključku je bil nakazan velik politični pomen utrjevanja bratstva in enotnosti Jugoslovanske mladine in demokratične mladine drugih držav.

Po referatu se je razvijala diskusija, ki je bila podana v obliki obvez in poročil o tednu delovnih brigad. S tem so bile dane smernice mladini cone »A«, kako in na kakšen način naj se pripravi na izvedbo tega tedna, ki se bo pričel 16. t. m. Med diskusijo in referati so prihajala plenumu in mladini cone »A« pozdravna pisma, v katerih je bila izražena enotnost in solidarnost mladinske organizacije.

Kot zadnji je sledil referat »O prod-kongresnem tekmovalstvu«, v katerem je bilo prikazano, kako se je mladina v preteklem letu obvezovala na podlagi novoletne poslanice maršala Tita, n. kako se more tudi danes. Prav tako se je obravnavalo vprašanje volitev v osnovne mladinske organizacije in delegatov za III. kongres LMS. Sledila je diskusija in predlogi, med katerimi je bil predlog o obvezi, da bo mladina novega Goriškega okraja v predkongresnem tekmovalstvu nabrala za Kongres 500.000 lir. Ravno tako so bili dani predlogi za obdelavo zemlje tistim mladincem in mladinkam, ki ne pojejo na gradnjo mladinske proge Samac—Sarajevo. Predlogi so bili sprejeti kot obveze.

Po končanih referatih in diskusiji so bile poslale resolucije GOLMS in koroški mladini. Na podlagi referatov, diskusije in predlogov so bili izdelani sklepi. Delegati so se obvezali, da jih bodo prenesli na svoje organizacije in jih izvedli.

Bitka za izgradnjo največjega predora pri Vranduku se je pričela

Ker je predor pri Vranduku največji objekt na novi mladinski progi Samac-Sarajevo, je bilo treba s kopanjem tega predora pričeti prej, kakor z ostalimi deli na progi. Predor pri Vranduku je petkrat daljši, kakor največji predor na progi Brčko-Banovići pod Majevico.

Po izvršenih pripravljalnih delih na vhodni in izhodni strani predora, so mladinci prve minerske brigade v ponedeljek 3. marca pričeli z delom pri samem kopanju predora. Tako je postal tretji marec velik in značilen dan za graditelje nove mladinske proge. Že pred 7. uro zjutraj se je postavila prva minerska brigada na čelu s svojim komandantom Blagojem Tokićem, s kompresorji in vrtnalnimi pripravi na delovnem mestu. Mladinci so nestrno čakali, da bodo lahko pričeli z delom za gradnjo tega največjega objekta na novi mladinski progi, ponosni, da jim je bila poverjena največja naloga. Skoraj vsi mladinci — minerji — so že lani sodelovali pri gradnji predora na progi Brčko-Banovići, pod Majevico, pri Dreniku in pri Kiseljaku. Mnogi od njih so bili člani slavne 55. udarne minerske brigade.

Komandant prve minerske brigade, ki bo gradila predor z vzhodne strani pri Vranduku, je ob 7. uri zjutraj dal zbranim mladincem znak, naj prične z delom. Nekaj minut pozneje je že z gradnja odmeval ropot vrtnalnih naprav in kompresorjev. Tako se je 3. marca pričela velika bitka za izgradnjo predora pri Vranduku, največjega objekta na novi mladinski progi.

Medtem ko mladinci prve in druge minerske brigade že delajo pri gradnji velikega predora med Vrandukom in Nemilo, se številne mladinske brigade v vsej Jugoslaviji pripravljajo za odhod na progo, kajti 1. aprila se bo pričelo delo vzdolž vse trase. V prvi izmeni, ki bo odšla na progo 1. aprila in 1. maja, bo delalo 46.000 mladincev in mladink. Iz Slovenije bo odšlo ob koncu tega meseca na progo 7. brigada, 1. maja pa nadaljnjih 7 brigad. Osrednji odbor Ljudske mladine Jugoslavije, je že objavil spored za odhod prvih 108 brigad na mladinsko progo. Vse te brigade bodo prišle na svoje mesto med 26. in 29. marcem. Na področju prve sekcije od Samca proti Modriču bosta delali Ptujka in Prekmurska brigada, na področju druge sekcije severno od Doboja bo nameščena prva Ljubljanska brigada, na področju tretje sekcije pri Doboju bo delala Vzhodna primorska brigada, na področju pete sekcije pri Žepču severno od Zenice pa bosta delali Celjska in Novomeška brigada.

Velika industrijska podjetja v Jugoslaviji tekmujejo med seboj, katero bo prej izvršilo proizvodne naloge v zvezi z gradnjo mladinske proge. Železarna v Zenici že s polno paro izdeluje tračnice in ostali železni material za progo. Delovni kolektiv izdeluje tračnice v skupni dolžini skoraj 400 km. Velike delovne obveznosti so prevzeli tudi delavci železarne v Smederevu, ki izdelujejo lopate, krampe in podobno orodje; poleg tega bodo izdelali 2400 vagonetov. Zavežali so se, da bodo svojo proizvodno nalogo izvršili pred določenim rokom, deloma s prostovoljnimi delom.

Tudi s čevlji bodo mladinske brigade preskrbljene. Delavci čevljarstva obrata Karlovske industrije usnja so se te dni na množičnem sestanku zavezali, da bodo izvršili svojo proizvodno nalogo — 10.625 parov čevljev za graditelje mladinske proge — do 25. marca namesto do 1. aprila. Poleg tega bodo skupaj z usnjarno izdelali 1100 parov čevljev preko proizvodne naloge. V tovarni čevljev v Beogradu pa bodo izdelali 15.000 parov čevljev za graditelje proge.

Veliko delovno obveznost je prevzela tudi zagrebška konfekcijska tovarna »Ivančica«, ki bo izdelala 76.000 kosov delovnih oblek. Delovni kolektiv te tovarne se je z veliko vnemo lotil tega dela in je že do konca februarja izdelal 20.000 kosov. Posebno se odlikuje mladinski delovni kolektiv te tovarne, ki se je že v novembrskem tekmovalstvu izkazal kot najboljši mladinski kolektiv Zagreba. Mladinci in mladinke v tej tovarni so sklenili, da morajo še pred odhodom na progo izvršiti svoje delo. Zato delajo prostovoljno tudi ob nedeljah. V eni sami nedelji so sešili 800 delovnih oblek. Delovne obleke za mladince in mladinke izdelujejo tudi v konfekcijski tovarni v Skoplju.

Tudi letos bodo delali mladinci na progi samo šest ur dnevno, preostali čas pa bodo porabili za učenje, fiziko, kulturo in zabave. Prosvetni delavci, književniki in drugi umetniki se pripravljajo, da bodo čez poletje prebili nekaj časa na progi kot predavatelji in voditelji tečajev.

Predavali bodo tudi študentje univerz in predavatelji, ki obiskujejo v ta namen posebne tečaje. Na progi bodo med letom gostovala naša gledališča poleg pevskih zborov in kulturnih skupin. Različne tečaje; strokovnih gradbenih, sanitarnih, voditeljskih, analgetskih itd., bo med gradnjo obiskovalo okrog 20.000 mladincev in mladink. Poleg tega bodo organizirali bralne skupine, pevske skupine in fizikulturne aktivnosti.

Pomembna vloga v kulturno-prosvetnem delu na progi je namenjena radiu. Komitet za radiofonijo pri

Zvezni vladi bo nudil graditeljem vso svojo pomoč. Že lani v avgustu so graditelji mladinske proge dobili svojo radiojsko postajo. »Mladinska proga«, ki so jo postavili radioamaterji. Tudi letos se bodo radioamaterji potrudili čimbolj urediti radiofonsko službo. Zvezni odbor za radioamaterstvo je sklenil, da bodo mladinci-radioamaterji izvršili vse potrebne instalacije. Vzdolž proge bodo postavili žično mrežo, ojačevalci in zvočnike, v središču proge pa postavili radijsko oddajno postajo. Žice za telefonske linije bo dalo na razpolago pošto ministristvo, sprejemne aparate, ojačevalce, zvočnike in strokovno osebje, pa do dal Komitet za radiofonijo.

Pri gradnji proge bo treba traso na mnogih mestih speljati preko zasebnih posestev in naselij ter razlastiti preko 1000 ha zemljišč. Podreti bo treba okrog 200 do 250 kmečkih stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopij, povečini nehijskih bivališč. Za razlastitveno zemljišča bo država plačala odškodnino v denarju, namesto porušeneh zgradb pa bo zgradila nove zgradbe. Tako bodo kmetje namesto starih, nehijskih zgradb dobili nove. Odkod za razlastitev bo pričel graditi te nove tipizirane stanovanjske in gospodarske zgradbe (vpoštevajoč število družinskih članov), še preden bodo stare zgradbe porušene. Predvsem bo treba porušiti malo naselje na vhodni strani predora pri

Vranduku. Kmetje pa bodo dobili kot nadomestilo novo, lepše naselje na izhodni strani predora pri Nemilu, kjer so pogoji za življenje mnogo ugodnejši. Vse priprave za gradnjo proge se izvršujejo točno po načrtu, kar nam je zagotovilo, da bo delovna mladina lahko izvršila velikansko nalogo, ki jo je prevzela.

Te dni so bila zaključena obsežna dela za določitev končne trase nove železniške proge. To delo se je pričelo že 15. januarja. Komisije strokovnjakov so ponovno obšle vso progo, proučile teren in posamezne variante na problematičnih odsekih zamisljene trase. Pretekli teden je posebna komisija še enkrat obšla progo. Na podlagi študija prejšnjih komisij in ugotovitve geologov ter tehničnih strokovnjakov, je komisija dokončno določila potek trase. Proga bo šla od Samca ob desni strani reke Bosne do Maglaja, kjer bo prešla na levo, to je na zapadno stran reke. Pri Žepču bo proga premostila reko in bo tekla po desni strani do Nemila tik pred Vrandukom, kjer bo znova prešla na levo stran. Onkraj velikega predora pri Vranduku bo proga tik pred Zenico prešla na desno stran reke, južno od Zenice pa bo znova premostila reko ter bo tekla po levi strani do Kaknja, kjer bo poslednjič prešla na desno stran Bosne in bo po tej strani tekla do Sarajeva. Na vsej dolžini trase bo torej proga šestkrat premostila reko Bosno.

Na bolničarskem tečaju v Vipavi in fizikulturnem tečaju v Idriji se pripravljajo kadri za mladinske delovne brigade

Iz izkušenj lanskega leta na progi Brčko-Banovići smo se naučili, da je bila med največjimi pomanjkljivostmi ta, da so bili vodilni kadri mladinskih delovnih brigad izbrani največkrat tik pred odhodom in da zato ni bilo prilike, da bi se ti tovariši lahko dovolj pripravili na odgovorne naloge, ki jih imajo voditelji delovnih enot. V letošnjem dvigajanju strokovnih kadrov za progo smo zato postavili več načrtov. Ne zadoštuje, da se izbirajo samo kadri, ki so potrebni na progi. Da bomo uspešno izvršili in prekoračili petletni plan, bomo morali ustvariti veliko število strokovnih delavcev in voditeljev za delo v tovarnah in na vaseh.

Glavni odbor LMS je v ta namen že organiziral tečaj v Borovnici, kjer so se z raznimi predavanji in vajami ter s praktičnim delom na železnici izučili mnogi mladinci in mladinke, ki bodo sedaj komandanti, komandirji in namestniki v naših brigadah.

V Vipavi pa je okrožni odbor mladinske skupaj z RK priredil 14 dnevni tečaj za bolničarje čet in brigad, ki bodo potem lahko uspešno vršili tudi sanitetno delo v domačih krajih. Tečaj se je pričel 4. februarja in obiskuje ga 36 tovarišev in tovarišev iz raznih krajev. Strokovna predavanja vodijo zdravniki iz tamkajšnje bolnišnice. V 24 predavanjih bodo obdelali osnovno znanje o človeškem telesu, splošno, osebno in taboriško higijeno, prvo pomoč v primeru raznih nesreč in organizacijo zdravstvene službe na splošno in še posebej v brigadah. Poleg teoretičnega pouka pa

se vršijo tudi praktične vaje v bolnišnici. Ob zaključku bodo tečajniki položili tudi izpite, na podlagi katerih se bo ocenila sposobnost za bolničarsko delo v brigadah in potem v vasi.

Tečaj za fizikulturne voditelje se je pričel 11. marca v Idriji in bo trajal 10 dni. Obiskuje ga 30 gojencev. Na splošno bodo obdelali organizacijo fizikulture, bolj podrobno pa metodiko fizikulture, splošno vadbo, lahko atletiko, elementarne in športne igre, redovne vaje, množični šport in osnove predvojaške vzgoje. Tečajniki bodo potem lahko uspešno vodili tekmovalce za fizikulturni znak, tako v brigadah kot doma, poleg tega pa bodo mladince in mladinke lahko pripravljali za velike fizikulturne nastope v letošnjem letu v Trstu, Beogradu ter po naših okrajih.

Na obeh tečajih poleg strokovnih predavanj obravnavajo tudi najvažnejša splošna politična vprašanja Jugoslavije: narodno osvobodilno borbo in njene velike pridobitve, ki so dokončno potrjene v Ustavi, bodoči razvoj Jugoslavije v zvezi s petletnim planom industrializacije in elektrifikacije, razvoj mladinskega gibanja, Statut LMS in današnje naloge mladine v vzgoji, fizikulturi in gradnji proge Samac-Sarajevo ter v ostalih delovnih akcijah.

Le z napornim učenjem na tečajih in potem s praktično uporabo pridobljenega znanja v brigadah in v domačih krajih bodo naši mladinci in mladinke lahko uspešno napredovali v gradnji nove Jugoslavije.

Vojkova in bazoviška brigada se pripravljata za odhod na delo

Dve mladinski delovni brigadi bosta odšli iz Vzhodne primorske okrožja na gradnjo proge Samac-Sarajevo v 1. grupi 1. izmene: Janka Premrla-Vojka in Bazoviška. Prva brigada nosi ime padlega narodnega heroja iz Št. Vida pri Vipavi; po njem se je imenovala že najboljša brigada našega okrožja lani na progi Brčko-Banovići, ki je postala udarna in je bila odlikovana z redom dela 1. stopnje. Druga brigada pa nosi ime Bazovice, kjer so fašistični zločinci obsodili na smrt pet najboljših borcev za osvoboditev primorskega ljudstva; tako se je imenovala že XVIII. udarna brigada IX. korpusa NOVJ, ki je prispevala velik delež k izgonu okupatorja in njegovih slug. Prav s takim poletom, kot so borci udarne Bazoviške brigade uničevali sovražnike, bodo mladinci in mladinke Bazoviške delovne brigade gradili progo Samac-Sarajevo.

Vsaka od obeh brigad bo štela 6 čet, članov pa bo imela vsaka okrog 300. Komandant Vojkove brigade bo tovariš Miro Posega, ki je bil do sedaj član mestnega odbora mladine Postojne, namestnik komandanta pa tovariš Jelenc Martin, ki je bil nedavno demobiliziran iz Jugoslovanske armade.

Po okrajih so se že vršili pregledi čet in tudi štaba brigad sta se sestala, tako da bo odhod brigad moral biti dobro pripravljen. Za opremo čet so četni štabi v teh dneh prejeli nekaj potrebnega materiala. Čevlji, obleke itd. naj se razdelijo med najpotrebnejše brigadirje. Vsak mladinec in mladinka, ki bosta odšla na progo, naj neseta s seboj osebne potrebine.

Čete se bodo morale 24. marca zbrati na sedežih okrajev. Od tam se bodo prepeljale v Postojno, kjer bo 25. t.m. ob 14. uri zbor obeh brigad. Dne 26. t.m. ob 19.46 pa se bodo s posebnim vlakom odpeljali na mesto, kjer bodo pričeli gradnjo, in sicer na tretjo sekcijo proge v Doboju, kamor bodo prispeli 27. marca ob 21.20.

NA KALU PRI SV. PETRU NA KRASU SE PRIPRAVLJAJO ZA SAMAC

Da naša mladina pravilno pojmuje pomen graditve nove mladinske proge je dokaz, da smo aktivno stopili na delo v tednu naših brigad. Organizirali smo nabiralno akcijo za opremo naše prve brigade, ki bo odšla na gradnjo našega velikega gospodarskega objekta.

Naše mame so že imele pripravljeno darila. Saj so o tem veliko govorile in razpravljale na svojih sestankih. Zbrali smo 5000 lir, 35 kg fižola, 95 kilogramov krompirja in nekaj železnega orodja. AFŽ organizacija pa bo svojo delež doprinesla pri šivanju perila za našo brigado.

Zaključen je teden naših brigad, naše delo pa ni končano. Še z večjim članom bomo šli tja, kjer bomo z našimi delovnimi silami koristili vsej Jugoslaviji.

MLADINA, PRIJAVI SE ZA GRADNJO PROGE SAMAC-SARAJEVO!

Uresničimo naše fizikulturne načrte in programe

Počasi se zaključuje zimska fizikulturna sezona, nenavadno dolga zima bo kmalu minula. Pospravili bomo naše smuči, jih skrbno napeli ter spravili za drugo zimsko sezono. Pregledali bomo naše zimsko fizikulturno delovanje, naše uspehe in neuspehe ter napake, da bomo drugo leto lažje bolj načrtno izvajali naš plan. Obracun našega zimskega dela v telovadnicah in zunaj na snežnih poljanah pa nam bo temeljni material, s katerim bomo lahko sigurno računali pri naši glavni fizikulturni sezoni, v športnem udejstvovanju na igriščih in pri naših fizikulturnih prireditvah — pomladnem krossu, Titovi štafeti, okrajnem fizikulturnem zletu, fizikulturni paradi v Beogradu itd. ter pri temelju fizikulturnega gibanja sploh, pri tekmovalstvu za fizikulturni znak.

Da bomo lažje uresnili naše načrte in programe, da bomo letošnje leto dosegli večje uspehe pri množičnem udejstvovanju ter vključevanju fizikulturnikov v fizikulturo, se moramo zopet ozreti na preteklo sezono, učiti se pri napakah, ki so bile na terenu ter iz prejšnjih napak popravljati naše delo. Mislim, da je bila ena največjih napak na terenu, pri društvih in aktivih do sedaj ta, da se naša fizikulturna vodstva niso v zadostni meri vključevala v vsesplošno politično in gospodarsko načrtovanje ter udejstvovanje in bila premalo v povezavi s političnimi forumi in organizacijami na eni strani, dočim so od njih v trenutku, ko je bila potrebna njih pomoč, iskali nasvetov in pomoči. Ta napaka se je v glavnem opazila pri stiku z mladinsko organizacijo, kjer je bilo najmanj povezave. Ne mislim tukaj dolžiti samo fizikulturna vodstva, saj so se nekateri okrajni odbori mladine vse premalo zanimali za fizikulturo in pomagali pri izvedbi načrtov šele tedaj, ko je fizikulturna manifestacija imela striktno politični moment, vendar so razni forumi mladinske organizacije prvi poklicani, da zastavijo svoj vpliv pri fizikulturni organizaciji, da bo delo teklo tako, kot to mora biti.

Ko bomo odpravili iz naših fizikulturnih organizacij to, po mojem mnenju, največjo napako, bomo vse druge napake, ki jih je pa tudi dovolj, z lahko odpravili in našo fizikulturno organizacijo postavili res na množično podlago. Pred nami stoji izvedba

POMLADNEGA CROSSA 6. APRILA.

CO FISAJ-a je določil, da se na dan 6. aprila izvede po celi državi pomladanski tek čez drn in strn. V vseh šolah, tovarnah, ustanovah, po društvih in aktivih, v sleherni vasi moramo letos izvesti pomladanski tek čez drn in strn. Gotovo bo letos na račun dolge zime ob izvedbi pomladanskega crossa v marsikaterih predelih še ležal sneg. Toda to nas naj ne ovira, kljub temu izvedimo cross po snegu.

Napačen pa bi bilo, če letos pristopimo k izvedbi teka nepravilni in to organizatorično in tehnično. Brez vsakega pomena bi bil tek, če bi tekmovalci prišli nepravilni ter netrenirani. Letošnji množični tek čez drn in strn ne sme biti samo uvod v novo sezono, temveč izbira novih kvalitetnih kadrov, ki jih bomo našli med množico tekmovalcev. Lanskoletni primer tekmovalke Anke Škrčić, ki je prvič tekmovala na pomladanskem crossu in dosegla prvo mesto ter se isto sezono postala državni prvak na 800 m, se mora letos v več disciplinah še ponoviti in nam pokazati novih talentov.

Zato moramo takoj pristopiti k vadbi tekmovalcev za tek, tako da bodo tekmovalci do tekmovalstva imeli saj 6 treningov, ki jih bodo usposobili za tekmovalstvo.

SMUŠKE TEKME V POSTOJNI

Prve smučarske tekme v letošnji sezoni v Postojni so bile v okviru tekmovalstva za fizikulturni znak dne 5. marca. Zaradi slabih snežnih razmer so bile že parkrat odpovedane, tako da je izgledalo, da jih ne bo mogoče izvesti. Novozapadli sneg je razveselil vse tekmovalce, ki so se odločili, da bodo tekmovali kar med tednom, da ne bi zamudili ugodne prilike. Kljub vsej naglici pa je vreme vseeno ponajgajalo. Močan jug in rahel dež je čez noč močno pokvaril sneg. Kljub temu so tekme izvedli. Mladina je tekmovala v neposredni bližini Postojne, člani pa so imeli izpeljano progo nekoliko bolj daleč.

Na startu se je javilo 21 tekmovalcev in 1 tekmovalka. Vsi so izpolnili pogoje. Najboljše uspehe so dosegli:

Člani na 8 km: 1. Turk Pepi v času 40.42 sek., 2. Pavčič Janez 41.06, 3. Filipčič Henrik 44.30, 4. Pavličič Bojan 45.00, 5. Inocent Stojan 45.16.

Smučarsko tekmovalstvo FD Čepovana na Lokvah

Fizikulturno društvo Čepovan je priredilo na Lokvah okrajne smučarske tekme v teku na 10 km in v alpski kombinaciji. Istočasno je bilo tekmovalstvo tudi za fizikulturni znak. Kljub temu, da zaradi močnega vetra ni bilo vreme ugodno in tudi sneg ni bil najboljši, so tekme potekale v redu. Po zaključku so se tekmovalci skupaj s prebivalstvom vasi Lokve zbrali v šolskem poslopju, kjer je bil po kratkem govoru tajnika FD prečitan izid tekem in so bile razdeljene nagrade.

Rezultati so naslednji:

Tek na 10 km: 1. Kolenc Mirko (Lokve) 55.05, 2. Podgornik Anton (Čepovan) 55.31, 3. Skok Alojz (L) 67.35.

Ni naš cilj ta, da množično organiziramo tekmovalstvo nepravilnih tekmovalcev, ki bodo nenačrtno tekli po progah, ki jih bomo določili, ponekod vsled napora na progi odstopiti ali pa prišli zmučeni na cilj, kjer bodo padali in nezavest. To se nam bo vsekakor zgodilo, če tekmovalcev ne bomo prej z vadbo pripravili. Naš cilj pa je čim več mladine iz šole, mladine iz tovarn in ustanov, naših delavcev in kmetov pripeljati na tekmovalstvo in na start pripravljenih, zmognih s boriti za prvo mesto tako, da bodo prihajali na cilj sveži in spočiti, da bo to tekmovalstvo za njih počitek od dnevnega napora, da bodo na ta način vzljubili fizikulturo in postali aktivni fizikulturniki.

Če bomo pristopili k izvedbi letošnjega pomladnega crossa na ta način, tedaj bomo pravilno razumeli smisel množičnih tekmovalstev, tedaj bo uspeh popoln.

Druga naloga, katere važnost in pomen pa oblikuje vse naše fizikulturno delovanje, je

tekmovalstvo za fizikulturni znak.

Priznati moramo, da je tekmovalstvo za fizikulturni znak napredovalo samo tam, kjer so bila fizikulturna vodstva pravilno zgrajena, kjer je društvo ali aktiv smatralo tekmovalstvo za fizikulturni znak kot eno najosnovnejših fizikulturnih nalog. To tekmovalstvo se je zlasti izkristaliziralo tam, kjer so imela društva na razpolago svoje telovadnice in prostore, ter člani zimsko opremo za opravljanje zimskih norm tekmovalstva.

Vse premalo pa je to tekmovalstvo zajelo naše vasi, naše fizikulturne aktivne vasi, ki niso imeli pravih in izbranih kadrov, da bi sprovedli to tekmovalstvo. Pomanjkanje opreme in smuči, ter nagnjenost k nekoliko bolj površni neopracijani zimskih norm iz tekmovalstva za fizikulturni znak. V zadnjem momentu so pričeli aktivni in društva na vasi opravljanje zimskih norm po olajšavi FISAJ-a, s tekmovalstvom v hoji po snegu, ter vsaj na ta način zopet malo oživljali tekmovalstvo.

Sedaj se bo 1. aprila pričela pomladanska sezona prijavljanja tekmovalcev za fizikulturni znak. Odpadli bodo dosežani nedostaki rekvizitov in prostorov, šli bomo lahko v pristo naravo in tekmovalstvo za fizikulturni znak mora zajeti še vse ostale aktivne fizikulturnike, ki so dosedaj stali ob strani. Organizirati moramo čim več komisij po terenu, da bo lahko tudi kmečka mladina opravljala tekmovalstvo. Z novo sezono mora tekmovalstvo za fizikulturni znak postati last vseh fizikulturnih organizacij, ter glavna naloga naših vodstev, da bodo smatrali tekmovalstvo za najosnovnejše fizikulturno udejstvovanje. Ob zaključku sezone bomo vprašali društvo: Koliko fizikulturnih znakov imaš? Toliko velja!

Za primer naj nam služi bivši Grgarski okraj v Vzhodno Primorskem okrožju, ki je v času zime imel fizikulturni tečaj za pripravo komisij, ki bodo vodile tekmovalstvo po vaseh in je dosedaj postavil na terenu pet takih komisij. Na ta način bodo naši fizikulturniki na vasi lahko tekmovali za fizikulturni znak ter se uvrščali v kader onih tekmovalcev v mestih, ki imajo za seboj že dolgoletno fizikulturno udejstvovanje in boljše pogoje za fizikulturno delovanje.

Vse te naše naloge moramo uresničiti in jih bomo tudi lahko uresnili, če se bomo zavedali važnosti, ki jo ima fizikultura v skupnem državnem petletnem načrtu o industrializaciji in elektrifikaciji naše domovine. Fizikulturna vzgoja naših kadrov in fizikulturnikov mora doprinesiti velik delež k uresničenju našega petletnega načrta, ki ga izvajajo narodi Jugoslavije.

Gruden Maks

Mladinci na 5 km: 1. Tavčar Metod in Filipčič Milan, oba v času 24.00, 2. Počkar Oskar in Slavik Slavov v času 25.00, 3. Birs Ivan, 4. Čehovin Alojz, 5. Kozman Marko.

Mladinke na 2 km: 1. Mikolj Breda v času 20.21.

Z ozirom na slabe snežne razmere so doseženi rezultati zelo dobri. Posebno huda borba je bila na 8 km med prvimi petimi tekmovalci, kjer so za posamezna mesta odločale sekunde, in na 5 km med prvima mladincema, ki sta oba dosegla isti čas. Med mladinci je omeniti najmlajšega tekmovalca Filipčiča Milana, ki je pokazal, da ima vse predpogoje, da se usposobi za dobrega tekmovalca in Tavčarja Metoda, ki je dosegel isti čas kljub temu, da je tekmoval z izposojenimi smučmi. Med člani je za najboljši uspeh odločila pri tekmah snegu fizična kondicija, katero je pokazal v največji meri vsetransko talentirani fizikulturnik Turk, ki tekmuje za zlato značko.

Smuk na 500 m:

1. Podgornik (Č) 26 sek.; 2. Kolenc (L) 31.5; 3. Kofol Franc (Č) 31.7.

Mladinci:

1. Podgornik Jožef 31.9 in 2. Petout Peter 31.17 (oba Sred. Lokovec).

Članice: 1. Strosar Zorka 47 sek., 2. Kolenc Gizela 50.2, 3. Vinkler Perina 1.04 (vse tri Lokve).

Člani:

1. Podgornik Anton (Č) 35 sek., 2. Kolenc Ivan (L) 49 sek.

Mladinci:

1. Podgornik Jožef (Sred. Lokovec) 1.11.

Razdeljenih je bilo 5 nagrad, in sicer smučarske palice, koledarji OF in 2 knjigi, kar so prisotni s ploskanjem in navdušenimi vzkliki pozdravili.

REZULTATI DRUŠTVENIH TEKEM V IDRIJI

Pionirji do 14. leta na 2 km:
1. Jurjavčič Ivan 14; 2. Logar Ivan 15,09; 3. Poženel Slavko 15,10; 4. Ogrič Ivan 15,25; 5. Jurjavčič Jože 15,35; 6. Tratnik Stanko 16,15; 7. Beričič Marjan 18; 8. Leskovec Boris 25,02.

Članice na 2 km:

1. Lazar Mira 25 — izp. FZ.

Mladinci na 5 km:

1. Krčnik Jože 51,55; 2. Mrak Davorin 52,40; 3. Didič Ivo 57,10; 4. Albreht Gabrijel 57,45; 5. Kogej Ivan 59,32 (vsi izp. FZ).

Člani 8 km:

1. Mejovšek Rado 47,52; 2. Logar Brečko 48,50; 3. Val Mirko 49,40; 4. Nelinak Franc 50,47; 5. Kogej Mirko 61,52; 6. Leskovec Rado 61,49; 7. Jan Rado 1,07,45; 8. Hlaškik Franc 1,26,15; 9. Likar Janko 1,28,44 (vsi izp. FZ). Sitarč Franjo je ostopil.

SMUČARSKO TEKMOVANJE V SREDNJI KANOMLJI

Fizikalni aktiv Srednja Kanomlja je priredil dne 7. marca smučarske tekme v tekih, ki jih je vodil okrajni fizikalni referent iz Idrije tov. Mejovšek Rado. Prijavljenih je bilo 27 tekmovalcev, ki so progo trasirali sami in pripravili vse potrebno za tekmovanje. Škoda, da je dež pokvaril boljši uspeh tekmovanja, ki nam služi za vzor vsem aktivom.

Rezultati:

Pionirji na 2 km:

Mladinci na 5 km:

1. Škarabot Renat 18,59; 2. Gantar Lail 21,02; 3. Turk Ivo 25,55 (vsi izp. FZ). Dakskebler Julij je ostopil.

Člani na 15 km:

1. Lampe Fridi 1,11,52; 2. Felc Ivan 1,21,20; 3. Čbej Polde 1,25,46 (vsi izp. FZ).

Vsega je tekmovalo 51 tekmovalcev, večinoma za ZREN, ki so vsi, razen enega, izpolnili norme. Prireditelj je bila dobro organizirana in ob ugodnem vremenu in snegu. Na slabo udeležbo je vplivalo deževje prejšnjega dne, nekoliko pa tudi nemarnost nekaterih tekmovalcev. Posebno smo pohvalili pionirje in pionirke! Popoldne so na isti progi nadaljevali s tekmovanjem vojakov. Ponovno moramo pohvaliti našo srednjošolsko mladino, ki pri fizikalni res pridno deluje in dosega vedno lepše uspehe.

1. Troha Pavel 18,07; 2. Čuk Marjan 19,01; 3. Sinkovec Franc 25,26.

Mladinci na 4 km:

1. Bogataj Franc 37,29; 2. Troha Tonček 42,40.

Člani na 8 km:

1. Troha Franc 1,09,14; 2. Petrič Franc 1,09,27; 3. Troha Julij 1,13,01.

Če upoštevamo, da je deževalo in da je bil sneg težak in moker, moramo biti z rezultati zadovoljni.

PISMO IZ JAGERSČ NAM POVE, KAKO TAM DELAJO

Ko je bila borba, je marsikdo poznal našo vas, kot središče partizanskega življenja na Primorskem. Mnogi od tistih, ki so danes na vodilnih mestih naše države, so tedaj v zelo težkih okoliščinah spoznali našo vas; poznali so jo borci, ranjenci, ki so trenutno v njej živeli, ali jo samo videli: prej še lepo, polno življenja, potem pa kup ogorelih ruševin...

Od takrat nikdo od njih ni več slišal o tej majhni gorski vasi. Danes se mi, ki nisim nikdar za drugimi zaostali, oglašamo, da podamo javnosti račun o svojem delu. Naša vas, ki je bila res partizanska in šteje komaj 120 prebivalcev, je darovala za neodvisnost in svobodo 10 najboljših sinov. Od 14 hiš je bilo uničenih 9; vse so bile popolnoma oropane. Ko so se borci vrnili iz vojske, niso dobili ne doma, nič drugega nego to, kar so imeli na sebi.

Nikdo ni obupal, nikdo se ni ustrašil težav; vsak se jih je le v polni meri zavedal. Popravljali smo porušene domove, tako, da danes jih je že 8 deloma obnovljenih samo s trdom našega zavednega prebivalstva.

Zivimo še v izredno težkih razmerah. Pred nami je težak problem: resne obnove vasi, ampak mi ne gledamo samo na to; pomagali smo s prostovoljnimi delom vasi Čerkno; 2 mladince od 16, kar jih šteje aktiv, sta se prijavila za delo na progi Samac—Sarajevo.

Ljudstvo se v polni meri zaveda dela v OF kakor s cje takrat, ko se je borilo s puškami. Postavilo je trdno organizacijo v vasi, kateri je uspelo združiti vse ljudi. Huda zima

nam je tudi dala precej dela. Spravljati sam morali sneg s hiš, ker je grozil polomiti strehe, otesati ga iz dreves, ker je bil nevaren za naše sadno drevje.

Lotili smo se pa vsi združeni prostovoljnega dela na cesti, ki vodi v dolino in ki je bila popolnoma blokirana zaradi zametov, ki so bili visoki celo 3 ali 4 metre. Ker ni bilo drugače mogoče, se je zbralo za to celotno prebivalstvo v vasi; skupno 25 tovarišev sposobnih za tako težko delo. Orali smo s plugom, ki smo ga sami vlekli, ker živina ni mogla v takih razmerah. In orali smo z lastnimi rokami 5 km poti, da smo omogočili zopet promet.

Mladina se je pokazala posebno borbeno. Dva tovariša iz aktiv, ki sta imela prisostvovati konferenci, sta se odpravila od doma, čeprav je bilo skoraj nemogoče vsako gibanje zaradi zametov, snega in burje in bilo neumno misliti, da bi sploh mogla kam priti. Vrnila sta se zvečer utrujena, ampak v zavesti, da sta dolžnost popolnoma izpolnila.

Najbolj se je naše prebivalstvo izkazalo s tem, da je v nabiralni akciji zbralo za opremo naših brigad 12,810, kar je res vsota, katere čez primerjamo z majhnim številom ter z gospodarskim položajem naše vasi, jasno govori, da so Jagersč še danes partizanska vas in dela prav tako, kot se je nekdaj borila za svobodo.

Borbene pozdrave pošiljamo vsem, ki se še danes borijo za svobodo in neodvisnost, posebno še tovarišem iz Slovenske Koroške.

Za domovino, s Titom naprej!

Tušar Albin, Maks Pagon, Božič Julka

LOZICE SE OGLAŠAJO

Žene z delom proslavljajo 8. marec, praznik antifašistk

Kakor hitro je dobila organizacija AFZ nalogo za nabiralno akcijo v prid delovnim brigadam za gradnjo proge Samac—Sarajevo, smo se loziške žene z vso vno zavezale za to delo. Imele smo več sestankov, kjer smo tuhtale in pretresale, kako in na kakšen način bi čim več nabrale. Dandanes je križ. Kašče se praznijo, živilske nakaznice so po večini ukinjene. Vso dolgo zimo slabo vreme in tako nobenega dohodka. Kako naj ukrenemo, da bi prišle do kakšnega denarja? Vsaka je bila takoj pripravljena, da bo že na kak način malo oddehnila od domačih živl. Toda to bi bilo vse premalo. Ni šlo drugače, morale smo se obrniti za pomoč k našim možem. Naprosile smo jih za drva. Brez ugovora so se odzvali naši prošnji in kot vedno so tudi to pot bili prvi Ološčani in Zvanutarji, ki so nam drva pripeljali. Za kar se jim prisrčno zahvaljujemo! Dobro so se izkazali tudi ostali vaščani. Dali so drva ali pa denar, drugi so pa obljubili, da bodo drva

naknadno pripeljali, ker jim sedaj ni bilo mogoče zaradi slabega vremena.

Zivež sta nabirali tov. Veronika in mama Stacunska. Ravno pravi smo izbrali. V vsaki hiši sta kaj dobili, povsod sta bili prijazno sprejeti.

Za naš veliki dan, 8. marec smo priredili skupaj z ostalimi organizacijami kulturno prireditev. Prav za prav smo pa praznovali v nedeljo, ker nam v soboto ni bilo mogoče.

Znano nam je, da na pristojnih mestih dobro vedo za naše tekmovanje. Z zanimanjem pregledujemo že vse teden naše časopise, da bi iztaknili v dolgih kolonah, kjer naštevajo, kaj so posamezni kraji nabrali, vsaj skromno beležko o Lozicah. Zaman iščemo. Nekateri vaščani so skoraj užaljeni, češ nas poznajo samo za: »Dajte, da bi nas malce pohvalili, se nihče ne spomni.

Pregovor pravi: »Dobro blago se samo hvali, se bomo pa še mi, ako nam dovolite. Torej čujte in povejte odkrito: »So Lozičani pridni ali ne?« Naša AFZ je nabrala za delovne brigade: čez 4

PRIJAVITE VOJNO ŠKODO DO 31. MARCA 1947

V Slovenskem Primorju (zona B) se konča popis vojne škode neprekinjeno dne 31. marca 1947. Vojno škodo je dolžan prijaviti vsak oškodovanec. Kdor škode še ni prijavil, naj to stori takoj.

Prijavite škodo, ki so vam jo prizadele italijanski okupatorji in Nemci ter njihovi domači pomagači, in to v času od 9. junija 1940 do konca vojne. Nadalje prijavite tudi škodo, ki so vam jo prizadejali fašisti in njihovi pomagači v času med obema vojnoma.

Skupno s prijavi o vojni škodi prijavite tudi škodo, ki je bila zaradi vojnih prilik povzročena po NOV in POJ, jugoslovanski armadi, kakor tudi škodo, povzročeno po bivši jugoslovanski vojski, ter v času vojne povzročeno škodo s strani zavezniške vojske s kopna in zraka.

Za vojno škodo se smatra vsaka škoda, ki je nastala s samim dejstvom vojne, in sicer:

1. Izguba narodnega bogastva (objekti za promet, živilišča, gozdovi, kmečka posestva, pridelki, živina, kmečko orodje, industrija, pohištvo knjige, slike, obleke itd.)

2. Izguba narodnega dohodka (nemogućnost izkoriščanja prirodnega bogastva, prometa, najemnine, plače in drugih dohodkov).

3. Škoda, povzročena na življenju, zdravju in telesu, svobodi in časti.

4. Vojni izdatki.

Prijava vojne škode se vložijo na predpisanih obrazcih, katere dobite pri Krajevnih NOO. Škoda, povzročena po fašistih med obema vojnoma, se napiše na list papirja, ki se priloži prijavi.

Prijava mora vsebovati podatke o osebnem in rodbinskem stanju, o višini škode ter o povzročitelju iste. Vsak prijavitelj mora prijavo lastnoročno podpisati.

Škodo je prijaviti v kraju bivališča. Organi, potem katerih Komisija izvršuje svoje naloge, so: Okrajni referenti za vojno škodo in Krajevni NOO-ji.

Prijave vojne škode sprejemajo Krajevni NOO, ki so dolžni dajati vsa potrebna pojasnila in navodila.

Komisija za voj. škodo za Slov. Primorje Postojna.

metrske stote drv in dobila za nje 3500 lir, 80 kg živeža, za 1400 lir jaje in denar, da znaša skupna vsota 10.300 lir. Kdor ve, da je naša vasica majhna in da ima 15 požganih domov, bo iskreno potrdil: »Pridni so!«

S tem pa naše delo ni še končano. Še dalje bomo nabirali, in naši mladinci pravijo, da brez njih ne sme biti proga Samac—Sarajevo dograjena; za prvo izmeno se odpravlja 5 mladincev na delo.

Prejšnji teden smo imeli polne roke dela za praznik žena. Peveci in pevke so se vežbale. Igralci so se vadili večer za večerom, zraven tega pa je vsa vas delala dobrotke za srečanje, katerega dobiček smo uporabili za obnovo vaške domače lekarne. Rada bi vam pokazala, s kakim zanimanjem pripravljajo vsi stari in mladi svoje darove. Zares pravcato tekmovalje. Vsak se zaveda svoje dolžnosti in sam prinese svoj doprinos na zbirno bazo. Kaj vse že imamo! Suho robo vseh vrst: žlice, kuhovnice, dilce, kosirje grablje, krtače, metle in še in še. Vse sami domači izdelki. S tem so naši možje in fantje pokazali svojo spretnost in da bomo v bodoče svoje potrebe sami krili in ne bomo izdajali denarja za tuje izdelke žene in dekleta so pokazale svojo kuharsko umetnost: različno pečico, maslen kruh, konzervirano sadje, klobase in domače milo.

Med različnimi dobrotki se košatijo okrašene steklenice z vinom. V kletki trepete bojazljiv zajček, za njim se v kotu skriva bodeči jež. Toda kaj bi pravila, kaj je še vse lepega in dobrega! Ako vas zanima, pridite pogledat! Sicer vam bom pa še poročala, kako se bo vse izteklo in kako si bo naša lekarna opomogla. Zdravo!

P. Z., članica AFZ.

PIONIRJI IZ OZELJANA SO PRISPEVALI 1000 LIR ZA SAMAC—SARAJEVO

Dne 9. marca ob 15. uri se je vršila pionirska kulturna prireditev v Ozeljanu. Spored je bil pester. Pionirji so se uživali v vloge in jih prav živahno podali, zato je prireditev vsestransko dobro uspel.

Izvajanje programa je spremljalo burno odobravanje, ki ni hotelo prenehati, dokler se nekatere točke niso ponovile.

Organizacija naših najmlajših hoče tudi prispevati k petletnemu gospodarskemu načrtu, za izgradnjo naše domovine, zato poklanja 1000 lir za graditev proge Samac—Sarajevo.

DELO ŽENA IZ HRASTJA PRI SV. PETRU NA KRASU

Žene iz Hraštja pri St. Petru na Krasu so prežete z narodnim duhom. Na svobodnih primorskih tleh se aktivno in požrtvovalno udeležujejo na vseh področjih življenja. Složno in enotno delujejo v povezavi z ostalimi masovnimi organizacijami in enotno delajo v korist skupnosti.

V vasi imajo gluhonemo in onemoglo tovarišico, kateri so kupile štiri stote drv in posredovale pri odboru RK, ki jo je obdaril s sladkorjem. Za dijaško matico so darovale 1200 lir. Tudi za opremo naših brigad je sleherni, še tako siromašna hišica prispevala. Skupno z mladino in pionirji so žene zbrale 12.300 lir. Sledijo petletnemu gospodarskemu načrtu in poleg moralne in materialne pomoči hočejo nuditi mladini pri njenem delu tudi svoje moči. Štiri žene, med katerimi tudi ena 60-letna, hočejo v mladinske vrste in sodelovati pri gradnji proge Samac—Sarajevo. To so prve žene v postojanskem okraju, ki so se priključile za delo na progi in vas Hraštje lahko štejemo med eno najnaprednejših vasi v okraju.

Dan 8. marca so proslavile skupno z ženami iz St. Petra, Petelinj in Radohove vasi.

IZ KROMBERGA NAM PIŠEJO

Čitala sem v vašem listu »Primorski borbi« dopis o potovanju dopisov. Res je, in to moramo priznati, da je ta pot težka, preden pride do pravega mesta. Ali skoraj sem gotova, da dopisi nimajo tako težkega potovanja, kakor ga imajo naši listi, ki prihajajo iz naših mest, bodisi iz Ljubljane, Trsta ali Ajdovščine. Jaz, ki sem odgovorna za te liste, vem za vse težave, katere prenašajo naši listi. Neverjetno je, toda vendar je res, da dobimo včasih tako zamazane in raztrgane liste, da jih ne moremo oddati, ker se ne dajo čitati. Kakor slišim govorice, naši soferji premetavajo te uboge liste s tako hitrostjo, da se ne brigajo za to ali jim popadajo v blato. Zato bi prosila, da bi naši soferji polagali malo več paznje na to našo dragoceno literaturo. Tudi nobene točnosti ni. Vsi naši listi prihajajo že potem, ko se že vse novice ustno raznesejo po vasi iz listov, ki jih ljudje v mestu kupijo. Zato prosim malo več točnosti in previdnosti pri vseh tistih, ki se z razvažanjem listov ukvarjajo.

Vižin Karolina.

Srednjetezniška šola v Kopru

Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje izdaja po odobritvi Vojne Uprave JA in po poblastilu PNOO za Slovensko Primorje in Trst naslednjo

odredbo:

Člen 1.

V Kopru se ustanovi srednja tehniška šola z vsemi potrebnimi oddelki po strokah.

Člen 2.

Ustroj in učni načrt na tej šoli je isti, kakor na odgovarjajočih zavodih Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje.

Člen 3.

Ta uredba stopi v veljavo takoj.

Ajdovščina, 10. februarja 1947.

Tajnik Poverjeništvu PNOO: France Perovšek, s. r.

RAZGOVOR Z DOPISNIKI

Spet se moramo nekoliko porazgovoriti, da bodo zveze med nami bolj krepke. Res da je padlo mnogo snega in ga je burja ponekod naortinčila debele plasti, pa vse to nas ne sme motiti. Kljub temu moramo naše delo, uspehi in novice, vse kar nas zanima, v spet, da ne bodo ljudje sklepali: »Tam v Slovenskem Primorju je zima malo bolj debela kot ponavadi... Ljudje pa so se zabili v hiše kot jazbeci in smrčijo kot polhi.«

Ej ljudje, pri nas je živo, na tolimskem in idrijskem so bele gaje, kakor mreža razpredene po deželi, ceste smo očistili sproti. Še zametov, ki so merili 5, 6 in še več metrov se nismo ustrašili, kar pregrizli smo jih. In če bi padlo še dvakrat toliko snega, bi zortali predore od vasi do vasi in v dolino. Sneg se je unesel in se sesedel, nekaj pa bi ga prodali, če bi Vipavci hoteli biti kupci, da bi se po preji pretokli do pomladi. Vipavci pa modrujejo, kadar se Nanos in Čaven zavijeta v goste oblake: »Zdaj je že dovolj te vode in močje. Fovč nas opominja in trte čakajo. Vse kliče na delo, tam gori pa padajo konfeti. Dovo je te ohceti.«

Dovolj je, v tem mnenju se strinjamo vsi soglasno. Idričani in Tolminci imajo dovolj snega, nič več ga ne kličejo, Vipavčani imajo dovolj mokrote, Kraševci pa tudi po svoje pravijo, da je dovolj zime. Menda je res dovolj, ker po dolini pri nas otroci že lezejo v grmovje med leske in robido, domov pa se vračajo veselih obrazov s šopki zvončkov in podleska. Po pomladi diši, zemlja je popustila in se napela, trava poganja prvo svežo zelenje. Lepa je pomlad pri nas, posebno lepa, ker je svobodna, čeprav je posejanih toliko krovodrečih rož vsepoosod okrog nas. »Ne za spomin, za opomin smo vam, da boste življenje cenili in ga branili pred tuji-grabežljivci,« tako narača prvo cvetje.

Tako je pri nas! Zima, pomlad, vse obenem, povsod pa življenje in delo, pa tudi skrb. To sporočajo dopisi. Marsikatera vas se ne spomni in ne piše. Bojazljivci! Zvemo šele po drugi in celo po tretji osebi. Zvemo pa marsikaj. Mladina iz Slavine se menda pripravlja za igro »Mladi aktivisti« in se udeležuje večernega tečaja. Pridno prebirajo knjige iz knjižnice, zraven pa molčijo o svojem delu kot čepi. Dopisnik, tu je tvoja njiva, kar zaorji. Še nobenega dopisa nismo prejeli, ki bi opisoval, kako potekajo igralske vaje, še nihče ni pisal, kako je v večernem tečaju, še nihče ni pisal o svojem branju. Snov je pa tako blizu in pri roki. Zanima nas tudi, koliko bo brigadirjev za Samac—Sarajevo dala Slavina, ker se o tem na sestankih razgovarjate. Da si bomo na jasnem. Samac—

Sarajevo in vse predpriprave za gradnjo tega gospodarskega objekta je naša osrednja in najvažnejša naloga, zato ji posvečamo tudi največ paznje. Prav s takim zanimanjem se orše priprave v vseh federalnih edinicah, tja do Makedonije, jugoslovanska mladina gradi svojo bodočnost, pri tem pa ji pomagajo vsi narodi, vsak deloven človek žrtuje vsaj nekaj.

Vas Palčje je zbrala 2.675 lir, to smo zvedeli. Če bi imeli v vasi dopisnika (in gotovo, da znajo pisati vsi vaščani, čeprav preprosto), bi napisal, kako so žene potrkale na duri, kako so pojasnile potrebo po akciji in kaj so ljudje dejali, ko so požrtvovalno prispevali.

Žene iz Senožec molčijo. Mi pa vemo, da so v tednu žena obdarile bolnike v zdravilišču, počastile padle borce, imele zdravstveno predavanje in proslavile 8. marec.

Grobščice tudi molči in vendar so žene tam dobro organizirane. Zaključile so nabiralno akcijo itd., itd.

Dopisujte vendar, saj veste kje smo, izberite dopisnika, vsak naj piše, tudi to je spojevrstna šola, ki človeku koristi in ga usposablja za nadaljnji razvoj.

Prav za prav sem se doslej razgovarjal o gornjih vrsticah z dopisniki, ki jih pa ni, o upanju, da se bodo našli. Pohitite, da bo obveljala moja in da ne bo naš časopis prikrajšan.

Naš marljiv dopisnik tov. Vidmar Ferdo iz Idrije: Dopisa o uspehih za opremo brigad v mestu Idrija posebej ne objavljamo, ker je že bilo navedeno. Rudarska mladina s prispevkom 16.075 lir se je res izkazala, ravno tako vse ostale organizacije. Tudi Idrija je trden kamen o naši skupni fronti.

Tovariš Ogarev, tvoj dopis »Borba proti špekulantom s svobodno mi ugaja. Škoda da je premalo konkretno, manjkajo imena, da bi odkritje zadelo ljudi, ki to zaslužijo. Žal tudi nismo objavili reportažnega dopisa »Po idrijskem in cerkljanskem«, ker je preveč obširen. Po svoje je zanimivo, ugaja mi stari in njegovo modrovanje, tudi odlomek iz idrijske gimnazije je prijetno zagrabilen, pač pa preveč bežen.

Učiteljskega Poljanšek Iva, preveč na drobno analiziraš srednješolsko konferenco, predosem referate, ki obsegajo tri četrtine dopisa. Premalo pa je opisana akcija za brigadirje Samac—Sarajevo. Še danes ne vem točno, koliko tolimskih dijakov bo odšlo na progo. Neka tovarišica iz istega zavoda je poročala, da bo odšlo 500 dijakov in 500 mladincev iz samega Tolmina. Najbrž se je nekoliko ožela. Dobro bi bilo, če bi o tem napisala trden dopis, podkrepljen s podatki. Mladinsko delo v zavodu, medrazredna tekmovanja, to je dokaj hvaljezna snov.

OBJAVE.

Izgubil sem osebno izkaznico štev. 3435 na ime Golobica Stanislava, roj. 23. 10. 1920 v Dolskem, izdano od OKR. NOO Postojna, dne 27. 4. 1946 ter jo s tem proglašam za neveljavno.

Tov. Ziberna Marija, je izgubila osebno izkaznico št. 228, izdano od MNOO ter jo s tem proglašam za neveljavno.

Tov. Dekleva Vladimir in Dekleva Gertruda, Vipava št. 38 sta izgubila dve oblačilni nakaznici št. 50049 in 50048, izdani meseca februarja od Krajev. NOO v Vipavi glaseči se na ime gori navedenih tovarišev ter s tem proglašata nakaznici za neveljavni.

Tov. Abram Danica, stanujoča Mihelke, št. 7, roj. 12. 5. 1919 je izgubila osebno izkaznico št. 586, izdano od Okraja Herpelje—Kozina, ter jo s tem proglašam za neveljavno.

Tov. Černilogar Andrej iz Krnice št. 37, je izgubil orožni list št. 561 in lovsko dovolilnico št. 43 ter s tem proglašam zgornje navedeno za neveljavno.

Tov. Paljk Emil, iz Vel. Zabelj, je izgubil osebno izkaznico izdano od Krajevnega odbora Vel. Zabelj v letu 1945, ter jo s tem proglašam za neveljavno.

Tov. Lumnik Marija, iz Stopeca pri Sv. Luciji ob Soči, je izgubila osebno izkaznico št. 3546 in izkaznico SIAU ter jo s tem proglašam za neveljavno.

Izgubila sem osebno izkaznico na ime Ivančič Marija iz Malih Loč št. 14., Okraj Herpelje—Kozina, izdano od OKR. Herpelje—Kozina v letu 1946, številka izkaznice je bila 734 in jo s tem proglašam za neveljavno.

OPOZORILO

Opozorjamo vse invalide iz Narodno osvobodilne vojske ter vdove in starše padlih borcev, kateri še niso izpolnili oziroma vložili prijave na stitistični odsek pri OINOO, naj to čimprej storijo.

Vsi tisti, ki ne bodo vložili prijav do 8. junija t. l., ne bodo dobili izplačan

zaostanek od 6. junija 1946 leta, ampak jim bo priznana le od dneva ko bodo vložili prijavo.

Invalidska sekcija — Komanda Vipovskega vojnega področja.

NADALJEVANJE SEZNAMA ODLIKOVANIH

Novak I. Anton, Odar J. Janez, Obljudek K. Mirko, Odenik A. Ivan, Oblak V. Jožef, Oblak E. Zvonimir, Oblak F. Miklavž, Pavlica A. Vladimir, Požar I. Ivan, Palčič I. Angelj, Perosa I. Albin, Perosa J. Franc, Perosa I. Franc, Petarso J. Jožef, Perat A. Janko, Poles A. Stanko, Pohoraj J. Alojz, Pavlič F. Alojz, Paternost V. J. Vladimir, Poljak T. Alojz, Rake A. Anton, Rutar A. Mirko, Renar F. Jožef, Rebec F. Kristijan, Rijavec F. Herman, Rigler J. Franc, Rot A. Franc, Rot A. Viktor, Rijavec I. Ivan, Razpet M. Jakob, Rudež J. Emil, Rovtar M. Franc, Smerdelj J. Anton, Snoj F. Stanko, Sulič F. Stanko, Skvarča F. Peter, Simič M. Mirko, Simič M. Stojko, Serajnik J. Franc, Stefan I. Slavko, Ščuka A. Edvard, Semolič K. Karel, Stokica J. Franc, Stanič S. Dušan, Suligaj A. Stanko, Slavec J. Jožef, Šušmelj, A. Anton, Sivec A. Ivan, Spurne A. Ljubomir, Sanabro J. Leopold, Sulič A. Franc, Serus A. Jožef, Sterle I. Milan, Simič E. Jakob, Skodnik F. Herman, Stekar I. Bruno, Sulič R. Joško, Stepančič F. Avgust, Tomašič F. Joško, Trpin J. Alojz, Trento J. Ivan, Turk J. Jakob, Turkar J. Anton, Turk L. Anton, Turk M. Sergej, Tomšič F. Franc, Tavčar A. Franc, Tonk I. L. Stanko, Tršan F. Franc, Trebec A. Stojan, Ukmur J. Zdravko, Ujčič J. Anton, Udovčič J. Gevrazij, Umer I. Ivan, Umer R. Viktor, Vran V. Adolf, Višnjevec J. Marjan, Verčon V. Viktor, Vrtovec A. Stanko, Veber J. Jožef, Vodenik J. Franc, Vovč F. Karol, Velikonja I. Ignac, Vilhar Gvido, Volčič V. Stanko, Valič V. Viktor, Volk F. Friderik, Vižintin M. Konstantin, Velikonja C. Luj, Vuk J. Ivan, Vidmar E. Zdravko, Zadnik D. Jožef, Zec M. Ignacij, Zgur